Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
SPEK

SUOMEN PELASTUSALAN KESKUSJÄRJESTÖ
SPEK OPAS
SPEK

Aikku Eskelinen

Turvallinen kylä

Opas kylien turvallisuustyöhön

Kuvat:
Pirkko Hyvönen
Shutterstock
Freepik.com
Pixabay.com
SPEKin arkisto

Kopiointirajoitus:
Tämän painotuotteen kopioiminen on tekijänoikeuslain (404/61) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin.

Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kiellettyä.

ISBN 978-951-797-660-2

Julkaisija:
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
Puhelin 09 476 112
spekinfo@spek.fi

Lukijalle

Tämä julkaisu on kehitetty kylien omatoimisen varautumisen oppaaksi ja kylillä toimivien turvallisuuden yhdyshenkilöiden työn tueksi. Oppaassa annetaan käytännön neuvoja ja vinkkejä jokaisen kyläläisen arkipäivään ja kylien turvallisuustyöhön.

Kylän asukkaiden ja muiden toimijoiden vahvuus turvallisuussuunnittelussa on paikallisuus. Tunnetaan väestö, seutu, maastot, liikenneväylät, luonnonolot ja yleisimmät riskitekijät. Tiedetään, mitä kukin osaa ja millä resursseilla toimitaan. Auttaminen on luonnollista ja siihen ryhtyminen joustavaa ja ketterää. Olosuhteiden tunteminen ennaltaehkäisee onnettomuuksien syntymistä tai laajenemista. Voidaan ennakoida ja reagoida muuttuviin tilanteisiin helposti.

Turvallisuuden tunne ja tieto turvallisuutta edistävistä toimintamalleista omalla kylällä tuo toimeliaisuutta, yhteishenkeä ja levollisuutta kaikkien asukkaiden elämään. Viihtyminen ja hyvinvointi lisääntyvät yhdessä tekemällä ja vastuun jakamisella kaikkien kyläläisten, muiden kylien ja viranomaisten kanssa.

Toimiva kylä- ja asukasyhdistys kutsuu kaikki alueen toimijat mukaan selvittämään kylän turvallisuuden nykytilaa. Tähän tarkoitukseen voidaan käyttää kyläiltoja, kokouksia, työpajoja, katselmuksia ja kyselyjä. Sähköisten kyselyjen avulla voidaan tavoittaa myös alueen kesäasukkaat ja mahdolliset tapahtumavierailijat.

Oppaassa tarkastellaan turvallisuutta useasta näkökulmasta ja erilaisia toimintamalleja esiin tuoden. Oppaan laatimiseen ovat osallistuneet Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK), Palosuojelurahasto, Kainuun pelastuslaitos, Arjen turva harvaanasutuilla alueilla -hankkeen ohjausryhmä, kainuulaisten kylienasukkaat, Keski-Suomen kylät ry sekä lukuisa joukko eri järjestöjen edustajia.

*Opas löytyy sähköisessä muodossa **kyläturvallisuus.fi**-sivuilta.*

Sisällysluettelo

1.	Kylän turvallisuustyö näkyväksi	s. 6
2.	Viranomaisyhteistyö	s. 11
3.	Paloturvallisuus	s. 15
4.	Omatoiminen varautuminen	s. 19
5.	Tiedonkulku häiriötilanteissa	s. 27
6.	Paikalliset pelastustoimijat	s. 30
7.	Turvallinen kylä - hyvinvoivat kyläläiset	s. 38
8.	Kyberturvallisuus	s. 43
9.	Kesäasukkaan turvallisuusvinkit	s. 45
10.	Turvallisuuskoulutusten ja -tapahtumien järjestäminen kylällä	s. 49
11.	Ideat käyttöön! Koulutus- ja tapahtumavinkkejä kylien turvallisuustyöhön	s. 53
12.	Hyödyllisiä linkkejä	s. 59

1.

Kylän turvallisuustyö näkyväksi

Kuva: Pirkko Hyvönen

Kylätoiminta järjestyi Suomessa yhdistystoimintamuotoiseksi 1970-luvulla. Teollistumisen, kaupungistumisen ja aluekehityksen vuoksi yhteiskunnan elinkeinot muuttuivat ja asutus keskittyi kaupunkeihin. Uudenlainen asutus ja maaseudun väestö tarvitsivat kumpikin yhteisöllisyyden päivittämistä. Nostalgiset maamiesseurat, nuoriso- ja urheiluseurat, kotiseutu- ja perinneyhdistykset saivat rinnalleen kylätoimikuntia sekä kylä- ja asukasyhdistyksiä. Syntyi nykyinen maaseutupolitiikka, jonka tehtävä oli huomioida maaseudun asukkaiden ja elämisen tarpeita myös perinteisemmän maatalouden ohella. Toisaalta syntyi myös käsitys siitä, että asukkailla tulee olla oma väylänsä tuoda asumisen ja elämisen tarpeita esiin kuntapolitiikkaan ja päätöksentekoon.

Yhdistykset ja seurat ovat kautta aikain omistaneet seurantaloja ja tanssilavoja. Nykyisin monen kylän kokoontumispaikkana ja kylätalona toimii vanha koulu- tai kaupparakennus. Entiset ja nykyisetkin asiat tapahtuvat paikallisin voimavaroin ja talkoovoimin. Kun kylätoiminta järjestäytyi, loi asuinkunta myös toiveita ja tavoitteita toiminnalle. Moni kunta tukee alueensa kyläyhdistyksiä myöntämällä vuosiavustuksia. Erilaisilla hankerahoituksilla, esimerkiksi Leader-ohjelman kaltaisella tuella on paikallinen yhdistys voinut kehittää omaa toimintaympäristöään. Kun ulkopuolinen rahoitus tuli toimintaan mukaan, toi se tullessaan myös toiminnan suunnittelua ja arviointia. Yhdistystoiminnasta tuli vastuunkantaja ja kumppani.

Paikallinen kylä- ja asukasyhdistys on omien asukkaidensa näköinen ja kokoinen toimija. Se määrittelee itse omat tehtävänsä ja oman yhteiskunnallisen osallisuutensa määrän. Ratkaisevaa on, että paikallinen yhdistys on rekisteröity toimija, jolloin se voi omistaa kiinteistöjä, hallita irtaimistoa, palkata henkilöstöä ja solmia sopimuksia. Toimintaa määrittelee ensisijaisesti yhdistyslaki. Jos toiminta on liiketaloudellista, tulee muistaa yhdistyksen velvoitteet veronmaksajana ja työnantajana.

Kyläsuunnitelma

Paikallistoimijana kylä- ja asukasyhdistys voi antaa lausuntoja ja osallistua aktiivisesti alueensa suunnitte- luun. Kaavoittaessaan maata kunta voi kuulla myös kyläyhteisöjä ja laatia jopa erillisiä suunnitelmia kylän tarpeista ja toiveista lähtien, ns. kyläkaavoja. Kyläsuunnitelmaa tehdessään paikallistoimija osallistaa ja aktivoi asukkaita, yrittäjiä ja muita kumppaneita (kylän muut yhdistykset, kesäasukkaat ja vierailijat) ilmaisemaan omia toiveita ja tarpeita. Kyläsuunnitelma on alueen toimijoiden tahtoasiakirja siitä, mitä aluekehittämistä kylässä tulisi tehdä, kenen toimesta sekä millä aikajänteellä ja resursseilla. Kyläsuunnitelman tekoon voidaan hakea mm. EU-rahoitusta tai muuta aluekehittämistukea. Suunnitelmaa on hyvä aika-ajoin päivittää kyläilloissa ja paikallisyhdistyksen vuosikokouksissa, jotta toiminnan seurantaa ja arviointia tulisi tehtyä.

Kyläsuunnitelmassa voidaan painottaa erityisiä teemoja, esimerkiksi nuorison tai ikääntyvän väestön tarpeet, liikenne- järjestelyt, ympäristöasiat tai kylän viihtyvyys, terveellisyys ja turvallisuus asuin- ja työpaikkana.

Ihanteellista on, että kunta huomioi kyläsuunnitelmat ja mahdolliset teemasuunnitelmat omassa strategiatyössään osana kunnan maaseutuohjelmaa ja esimerkiksi nuoriso- tai vanhuspoliittista ohjelmaa. Viisas kunta huomioi kylän tekemän työn ja teeman selvityksen kunnan vastaavassa asiakirjatyössä ja suunnittelussa.

Kylän paikallistoimijoiden osaaminen ja taidot ovat valtava resurssikunnan ja viranomaisten tukena. Näitä ominaisuuksia ei tulisikaan pitää piilossa vaan reilusti tunnistaa ne itsessään. Tämä lisäisi kylän ja paikan kestävyyttä. Mikäli kylälle on valittu turvallisuuden yhdyshenkilö, on hänellä oivallinen mahdollisuus pitää yllä keskustelua yhdistyksen hallituksessa.

Kylän turvallisuustyön näkyvyys vaatii kyläläisten sitoutumista ja vastuun jakamista. Hyvä tapa tuoda työ näkyväksi on kirjata turvallisuuskatsaukset kyläyhdistyksen asiapapereihin, esimerkiksi kokousasiakirjoihin. Jotta kyläsuunnitelmat ja turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat pysyvät ajan tasalla ja säännöllisesti päivitettyinä, on hyvä kirjata turvallisuuskatsaukset aina kyläyhdistyksen tai kylätoimikunnan kokousten esityslistoille. Kun turvallisuusteema on säännöllisesti esillä, antaa se kyläläisille varmuutta ja rohkeutta ottaa kantaa ja tehdä oma osuutensa oman kylän turvallisuuden edistämiseksi.

Onko kyläläisillä tietoa, taitoa ja toimintakykyä odottamattomien tilanteiden varalle?

Kylän turvallisuussuunnitelma

Kylien turvallisuustyö ja turvallisuussuunnittelu eivät ole pelkästään viranomaisen työtä, vaan turvallisuus on osa ihmisten jokapäiväistä arkea, johon kaikki kyläläiset voivat vaikuttaa. Onko koti ja oma kyläympäristö turvallinen? Toimivatko palvelut? Voiko avun saatavuuteen luottaa hätätilanteessa? Onko kyläläisillä tietoa, taitoa ja toimintakykyä odottamattomien tilanteiden varalle?

Kylien turvallisuussuunnitelman tekeminen on arjen yhteistyötä. Suunnitelmaan kirjataan ylös paikalliset, oman kylän turvallisuushaasteet ja keinot, miten niihin puututaan. Lisäksi suunnitelmaan määritellään aika- taulu, vastuutahot ja turvallisuustyön etenemisen seuranta ja suunnitelman päivitys. Pelkkä suunnitelman tekeminen ei riitä, tarvitaan myös viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä kouluttamisen ja tiedottamisen muodossa.

Tavoitteena on, että turvallisuussuunnitelman päivitys tehdään vähintään kerran vuodessa. Kylän turvallisuussuunnitelma kannattaa liittää osaksi oman kunnan valmiussuunnitelmaa. Turvallisuussuunnitelman päivitys voidaan sujuvasti tehdä kyläyhdistyksen, kylätoimikunnan tai muun kylän toimijayhdistyksen vuosikokouksessa.

Tutustu ja tulosta turvallisuussuunnitelmalli:

www.kyläturvallisuus.fi → *kylänturvallisuustyö näkyväksi*

Mikä on kyläturvallisuuden yhdyshenkilö?

Kylien turvallisuustyön ylläpitäminen onnistuu parhaiten nimeämällä kylälle oma turvallisuuden yhdyshenkilö. Hänen tehtävänään on ensisijaisesti tiedottaa esimerkiksi tulevista turvallisuuskoulutuksista ja huolehtia yhdistyksen kokousasiakirjoihin ajantasainen tieto kylän turvallisuustyön etenemisestä.

Turvallisuuden yhdyshenkilön työn onnistuminen vaatii motivaatiota ja kyläläisten vahvan tuen. Yhdyshenkilöllä tulee olla ajankohtainen tieto käytettävissään, muun muassa SPEKin uutiskirjeen avulla. Sitoutumisen edellytyksenä on myös se, että yhdyshenkilö kokee aidosti pystyvänsä vaikuttamaan turvallisuusasioihin omalla kylällä ja tehtävä koetaan tärkeäksi. Motivoitunut yhdyshenkilö ottaa mielellään vastuuta ja vie asioita eteenpäin kyläturvallisuuden osalta.

Mikäli haluat, voit liittyä kyläturvallisuuden yhdyshenkilöverkostoon kyläturvallisuus.fi -sivujen kautta. Verkoston kautta saat ajantasaista tietoa kyläturvallisuuden kehittämisestä ja hyviä vinkkejä oman kyläsi turvallisuustyöhön.

YHDYSHENKILÖN TEHTÄVÄT

- järjestää turvallisuuskoulutuksia
- tiedottaa turvallisuustapahtumista
- pitää turvallisuusasiaa yllä yhdistyksessä
- innostaa kyläläisiä turvallisuustyöhön
- välittää tietoa omatoimisesta varautumisesta
- toimii yhdyshenkilönä turvallisuusverkostossa *(pelastustoimi, poliisi, järjestöt).*

Turvallisuuden vuosikello

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty! Tämä pätee oivallisesti myös oman kylän turvallisuustyössä. Turvallisuuden vuosikello on käyttökelpoinen ja pitkäjänteinen työkalu tähän työhön. Vuosikello on vuoden kuluessa kylällä tapahtuvan turvallisuustyön toimintojen aikataulu. Sen avulla voi nähdä koko vuoden tapahtumat kokonaisuutena, ja sitä on helppo vuoden aikana tarkentaa. Mikäli vuosikello toteutetaan myös sähköisenä, on sitä helppo muokata ja se on nähtävänä kylän omilla nettisivuilla reaaliaikaisesti päivitettynä.

Vuosikelloon merkitään kuukaudet ja jokaisen kuukauden kohdalle kirjataan kaikki ne turvallisuutta edistävät tehtävät ja tapahtumat, jotka ovat jo alkuvuodesta tiedossa. Vuosikelloon merkitään myös ne tahot, jotka ovat vastuussa kunkin tapahtuman toteuttamisessa.

Vuosikellon avulla ehkäistään turvallisuustyön kasautuminen vain tietylle ajanjaksolle ja vain tiettyjen henkilöiden toteuttamana. Vuosikello voi toimia myös yleisenä kylän tapahtumakalenterina ja auttaa samalla vuosi.

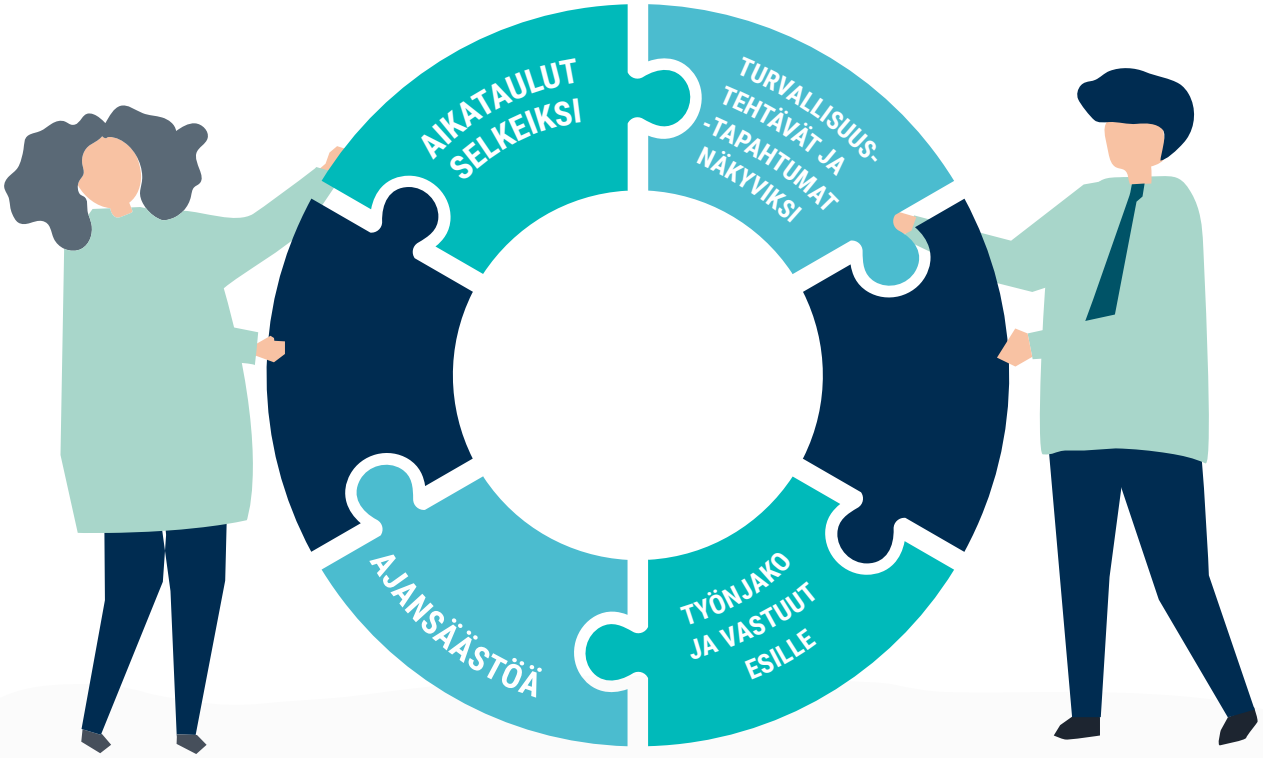

2. Viranomais-yhteistyö

Viranomaisten turvallisuustyöhön kunnissa sisältyy pelastaminen, auttaminen, valistaminen ja neuvominen. Kuntien on laissa ja asetuksissa määrättyjen poikkeusolojen tehtävien lisäksi kuunneltava asukkaita ja otettava kylä- ja turvallisuussuunnitelmat huomioon kuntasuunnittelussa.

Järjestöjen, muun muassa kyläyhdistysten- ja toimikuntien roolina on tarjota kunnan asukkaille erilaisia toiminnan ja kansalaisvaikuttamisen kanavia, tapahtumia, tilaisuuksia ja muita aktiviteetteja, jotka lisäävät oman kunnan asukkaiden osallisuutta ja hyvinvointia.

Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan aitoa ja avointa vuoropuhelua, tapaamisia, sopimuksia ja ennen kaikkea selkeää tietoa siitä, mikä taho kantaa vastuun kustakin toimenpi-

Kylillä tehtävä viranomaisyhteistyö vaatii vahvaa tahtotilaa ja kaikkien osapuolien yhteistyötä. Parhaimmillaan yhteinen turvallisuussuunnittelu antaa työkaluja sekä kylien asukkaille että kuntien päättäjille. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan aitoa ja avointa vuoropuhelua, tapaamisia, sopimuksia ja ennen kaikkea selkeää tietoa siitä, mikä taho kantaa vastuun kustakin toimenpiteestä. Kyläläisten aktiivisuutta tarvitaan, ei ainoastaan ”ylhäältä annettuja” viranomaisohjeita. Pelkästään viranomaisohjaukseen perustuva yksipuolinen turvallisuustyö passivoi kyläläisiä, eikä työ kanna hedelmää. Parhaimmillaan viranomaisyhteistyö vähentää riskejä ja tuo kylien turvallisuustyön näkyväksi kaikille toimijoille.

Kylillä järjestetään paljon erilaisia tapahtumia ja yhteishenki sekä talkootyö ovat voimissaan. Näissä tapahtumissa viranomaisten läsnäolo on koettu hyväksi ja tietoa kunnan toimintatavoista saadaan asukkaiden käyttöön. Syntyy luonnollista vuoropuhelua, ja tieto lisääntyy puolin ja toisin. Kylällä toimivan kyläyhdistyksen tai toimikunnan on kuitenkin tehtävä yhteinen päätös siitä, miten viranomaisyhteistyötä juuri omalla kylällä aiotaan kehittää ja millä keinoilla pyritään vaikuttamaan kylää koskeviin asioihin.

Pelastussuunnitelma

Kylätalot tai muut vastaavat kylien ylläpitämät kokoontumistilat ovat tuoneet kylille paljon vireyttä ja yhteishenkeä. Tiloissa järjestetään monen- laisia kursseja, tapahtumia ja kyläläisiä yhdistäviä toimintoja sekä muun muassa majoitusta.

Laki velvoittaa

Vuonna 2011 uudistunut pelastuslaki tuo uusia vaatimuksia kiinteistöjen pelastussuunnitelmien laatimiseen. Laissa velvoitetaan, että rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma.

Laissa velvoitetaan, että rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä
- varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa
- varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät
- ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Kuka laatii pelastussuunnitelman?

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä
- rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä
- asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi
- mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Pelastuslain 16 § mukaan tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, jos niihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalle yleisölle annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa toimimiseksi.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle eli paikalliselle pelastuslaitokselle. Alueen pelastusviranomainen voi erityisestä syystä hyväksyä, että yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimitetaan sille tiedoksi edellä mainitun määräajan jälkeen. Jos selvitys ja arvio tilaisuuden vaaroista ja riskeistä tai niiden perusteella määritellyt turvallisuusjärjestelyt ja ohjeet ovat alueen pelastusviranomaisen arvion mukaan puutteelliset, voi pelastusviranomainen palauttaa suunnitelman täydennettäväksi. Alueen pelastusviranomaisen tulee myös tarvittaessa suorittaa kohteessa palotarkastus. Pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa ilmoittaa sille toimitetusta suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveysviranomaiselle.

Räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena tulee ilmoittaa etukäteen alueen pelastusviranomaiselle siten kuin asiasta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 81 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä yleisötilaisuuksista ja tapahtumista, joihin on laadittava yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan an- taa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Voit tutustua tarkemmin pelastuslainsäädäntöön Finlexin sivujen (www.finlex.fi) kautta.

www.kyläturvallisuus.fi → ***kylän turvallisuustyö näkyväksi***

Kyläturvallisuus.fi-sivut

Tarvitsetko tietoa hyvistä käytännöistä tai opastusta oman kylän turvallisuussuunnitteluun? Kyläturvallisuus.fi -sivusto kokoaa yhteen maaseudun turvallisuustyötä tukevat sähköiset aineistot ja tietoa maaseudun turvallisuustilanteesta. Sivuille tuotetaan monipuolista aineistoa laajassa verkostoyhteistyössä, johon kaikki uudet kumppanit ovat tervetulleita.

www.kyläturvallisuus.fi

3.

Paloturvallisuus

Moni palo voitaisiin estää

Tulipalot voitaisiin useimmiten estää ennalta, sillä yleensä ihmisen oma virheellinen toiminta on edesauttanut tulipalon syttymistä. Voit suojata kotiasi parhaiten toimimalla paloturvallisesti sähkölaitteiden, tulisijojen ja kynttilöiden kanssa.

Hanki kotiisi riittävä määrä palovaroittimia ja pidä ne toimintakunnossa.

Tunne tie turvaan – suunnittele poistumistiet huolella.

Pidä alkusammutusvälineet helposti saatavilla ja opettele käyttämään niitä.

Palovaroitin on henkivartijasi

Palovaroitin on lakisääteinen varuste jokaisessa kodissa ja vapaa-ajan asunnossa. Sen hankinnasta ja toimintakunnosta vastaa asunnon haltija eli asukas. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien ylläpidosta vastaa taloyhtiö.
Palovaroitin havaitsee pienenkin määrän tulipalossa syntyvää savua. Se on tultakin vaarallisempaa. Pienessäkin palonalussa savu täyttää asunnon muutamassa minuutissa, ja yöllä saatat menehtyä savuun heräämättä, ellei sinulla ole toimivaa palovaroitinta.

Toimiva palovaroitin herättää sinut. Saat aikaa pelastautua ja kutsua apua, ennen kuin on liian myöhäistä. Pidä siis huolta palovaroittimistasi, niin nekin pitävät huolta sinusta. Jokaisen asunnon jokaisessa kerroksessa on oltava vähintään yksi toimiva palovaroitin. Se sijoitetaan makuuhuoneiden ja muiden tilojen väliin ja ylemmissä kerroksissa portaikon yläpuolelle. Palovaroittimia on oltava vähintään yksi kutakin alkavaa 60 m2 kohti.

Palovaroittimien hoito-ohjeet:

- Testaa palovaroittimien toiminta kerran kuukaudessa.
- Vaihda paristot kaikkiin palovaroittimiin vähintään kerran vuodessa, esimerkiksi Pohjoismaisena palovaroitinpäivänä 1.12.
- Vaihda paristo välittömästi, jos palovaroitin alkaa harvakseen piippailla.
- Vaihda palovaroitin uuteen, jos se ei toimi paristonvaihdosta huolimatta.
- Varaudu alkusammutukseen.

Lähes jokainen tulipalo on sammutettavissa heti palon sytyttyä. Siksi kotona on oltava riittävä määrä alkusammutusvälineitä helposti saatavilla. Niitä on myös osattava käyttää, sillä vain ripeällä ja oikealla toiminnalla tulipalo voidaan tukahduttaa heti alkuunsa tai ainakin rajoittaa sitä tehokkaasti.

Hyviä sammutusvälineitä

Sammutuspeite on joka kodin alkusammutusväline. Se soveltuu hyvin esimerkiksi sähkölaite- ja kattilapalojen alkusammutukseen. Sammutuspeitteitä on syytä olla vähintään yksi, ja mikäli asut omakotitalossa, sijoita vähintään yksi peite jokaiseen kerrokseen.

Vesi on tehokas alkusammutuskeino. Sen käyttämiseen tarvitaan ainakin ämpäri tai muu astia, mieluiten sankoruisku tai vesiletku. Vesi ei sovellu rasva- ja sähköpalojen sammuttamiseen.

Käsisammuttimia on sekä neste- että jauhesammuttimia. Niitä on eritehoisia ja -kokoisia. Suositeltavaa on hankkia kotiin vähintään 13A 144B -luokan sammutin. Osta vain CE-merkinnällä varustettu käsisammutin.

Tutustu: www.spek.fi/turvatietoa

Toiminta tulipalon sattuessa

1 Pelasta

- Pelasta välittömässä vaarassa olevat.

2 Sammuta

- Yritä sammuttamista, kun palo on vielä hallittavissa.
- Vältä savun hengittämistä.
- Pysy matalana. Savu tainnuttaa nopeasti.
- Älä sammuta vedellä rasvapaloa.

3 Rajoita

- Rajoita paloa sulkemalla palotilan ikkunat ja muihin tiloihin johtavat ovet.
- Kerrostalossa sulje porrashuoneeseen johtavat ovet. Älä vaaranna henkeäsi.

4 Hälytä 112

- Tee hätäilmoitus turvallisesta paikasta.

5 Opasta

- Opasta hälytetty apu paikalle.

www.kodinturvaopas.fi -sivusto antaa ohjeita onnettomuuksien ehkäisemiseen ja vaaratilanteissa toimimiseen.

4.

Omatoiminen varautuminen

Mihin varaudutaan?

Päivittäisiin ja poikkeuksellisiinkin vaaratilanteisiin varautuminen on luonnollista aloittaa jokaisen omien tietojen ja taitojen kartuttamisesta sekä asuin- ja työympäristön turvallisuusjärjestelyistä.

Varautumisella pyritään ehkäisemään vaaratilanteita ja huomioidaan normaaliolojen häiriötilanteet ja valmistellaan toimenpiteet poikkeusolojen varalta. Yksittäiset ihmiset ovat harvaan asutuilla alueilla yhä merkittävämmässä roolissa omatoimisen varautumisen järjestämisessä.

Kylä- ja asukasyhdistys kiinteistön tai liikunta-/ulkoilupaikan haltijana voi toimintansa laajuuden huomioon ottaen tehdä kohteesta omavalvontasuunnitelman, jossa tunnistetaan toimintaa mahdollisesti haittaavat tekijät ja niiden riskialttius. Yhdistys voi myös tehdä suunnitelmia ennaltaehkäiseviksi tai korjaaviksi toimenpiteiksi.

Myrskyihin varautuminen

Myrskyihin voi ja kannattaa varautua. Ensiapu- ja alkusammutustaidot sekä erilaiset toimintasuunnitelmat parantavat mahdollisuuksia pärjätä hätätilanteissa. Varsinkin kesämökeillä ja syrjäseuduilla jäädään helposti eristyksiin ja ilman nopeaa apua.

Kotiin ja mökille kannattaa varata kotivaraa voimakkaiden ja äkillisten luonnonilmiöiden aiheuttamien sähkökatkojen tai kulkuyhteyksien poikkimenon varalle. Kotivara on joka kodin varmuusvarasto elintarvikkeita, lääkkeitä ja muita välttämättömyystarvikkeita. Veden varastoimiseksi täytyy olla puhtaita, riittävän isoja astioita. Lisäksi on hyvä varmistaa, että yhteydet ulkomaailmaan säilyvät. Kännykkään kannattaa hankkia vara-akku tai esimerkiksi veivattava laturi. Paristokäyttöinen radio auttaa pysymään ajan tasalla.

Mikäli varavoimaa tarvitaan välttämättä sähkökatkojen aikana, hanki aggregaatti. Varmista etukäteen sen kytkettävyys ja opettele käyttämään sitä. Myös tarvittavat yhteystiedot esimerkiksi kunnan eri palveluihin kannattaa hankkia, jotta turhilta hätäpuheluilta vältyttäisiin. Jos kyseessä kuitenkin on todellinen hätätilanne tai epäilys todellisesta hätätilanteesta, on tällöin ehdottomasti soitettava hätänumeroon 112.

TOIMINTAOHJEITA MYRSKYN VARALLE

ENNEN TILANNETTA

- Lykkää matkustamista, sillä myrskypuuskat voivat kaataa puita teille tai vaikeuttaa auton ohjattavuutta. Jos autoilu on välttämätöntä, varaa mukaan lämpimät ulkoiluvaatteet, ruokaa ja juomaa.
- Älä lähde vesille.
- Lataa matkapuhelimet, varaa juomavettä ja tarkista taskulampun paristot.
- Kerää pihalta pihakalusteet ja muu irtain tavara, joka voi tuulessa lentäessään aiheuttaa lisävahinkoja.
- Tarkista myös pihapiirin puiden kunto.
- Sulje ovet ja ikkunat. Tarkista etenkin, että kattoikkunat ja parvekelasitukset ovat kiinni.
- Pidä eläimet sisällä.
- Aja auto autotalliin tai pois puiden läheisyydestä.
- Kytke pois ne sähkölaitteet, joihin pääset käsiksi.
- Tarkista veneiden kiinnitykset.

TILANTEEN AIKANA

- Siirry sisätiloihin tukevaan rakennukseen, pois ikkunoiden läheisyydestä.
- Telttakatokset, kevyet rakennelmat tai ulkorakennukset eivät ole turvallisia.
- Älä yritä korjata omaisuusvahinkoja myrskyn aikana. Vältä hissien käyttöä sähkökatkosten varalta.
- Varo kaatuvia puita ja sähkölinjoja.
- Suojaudu ulkona kaatuvilta puilta kivien väliin, kalliojyrkänteen juureen tai ojaan.
- Myrskypuuskat voivat suistaa ajoneuvon kaistaltaan tai kaataa kaksipyöräisen ajoneuvon.
- Pysäköi auto suojaan etäälle puista ja sähkölinjoista. Varo sivutuulta, jos ajat metsän keskeltä aukealle alueelle.
- Jos olet vesillä, hakeudu lähimpään rantaan, jos se on turvallista. Laske purjeet ja kiinnitä alus.

TILANTEEN JÄLKEEN

- Vältä turhaa matkustamista.
- Varo tielle kaatuneita puita. Varoita muita tielläliikkujia tiellä olevista esteistä esimerkiksi varoituskolmiolla.
- Pysy vähintään 20 metrin etäisyydellä vaurioituneista sähkönjohtimista.
- Osittain kaatuneissa tai ristikkäin kaatuneissa puissa voi olla jännityksiä.
- Jos et itse tarvitse apua, auta naapuria.
- Tarkista veneiden kiinnitykset.
- Tarkista rakennuksen kattorakenteet, savuhormit ja ikkunat mahdollisen vaurioitumisen varalta.
- Puhdista tukkeutuneet sadevesijärjestelmät.

Jos sähköt katkeavat

Jos valot sammuvat tai televisio vaikenee, kyse voi olla laiteviasta, sähkökatkosta tai kodin oman sähköverkon viasta. Kokeile ensin, syttyvätkö valot muissa huoneissa ja toimivatko muut kodinkoneet. Varmista sulaketaulusta, että sulakkeet ovat ehjät. Vaihda tarvittaessa palanut sulake uuteen tai nosta vikakatkaisin. Jos koko asunto on pimeä eivätkä mitkään laitteet toimi, pääsulake voi olla palanut.

Katso, onko naapurilla valot. Yleensä huoneistot, lähitalot ja lyhyt kadunpätkäkin kuuluvat samaan sähköverkkoon. Katso siksi, palavatko katuvalot tai sisävalot taloissa hieman kauempana. Jos valot ovat pois sieltäkin, kyseessä on kodin sähköverkkoa laajempi katko.

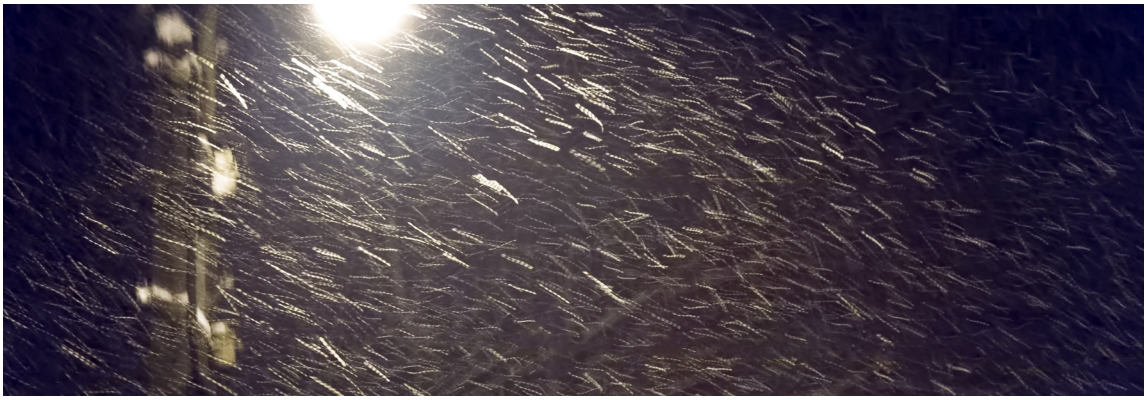

Ilmoita sähköyhtiölle linjojen vaurioista

Sähköyhtiöt valvovat jakeluverkkoaan ympäri vuorokauden. Siksi sähköyhtiölle ei tarvitse soittaa heti katkoksen alussa ja kertoa, että sähköt ovat poikki. Odota, kunnes vika on korjattu ja sähköt palaavat. Jos kuitenkin näet, että sähkölinjat ovat vaurioituneet tai niiden päälle on kaatunut puu, siitä on hyvä ilmoittaa.

Silloin kun katko tuntuu pitkittyvän, saat sähköyhtiöltä tietoa katkon syystä ja ehkä arvion sen kestosta. Seuraa radion uutisia. Jos vika on asunnon tai talon omassa verkossa eikä se korjaannu sulaketta vaihtamalla, soita ammattiapua. Korjaustöitä ei saa tehdä omin päin.

Käännä kodinkoneet pois päältä

Kodin valot ja sähkölaitteet on hyvä laittaa pois päältä katkon alettua. Ne eivät kuitenkaan toimi sen aikana. Jätä esimerkiksi yksi valaisin päälle kertomaan, milloin sähköt palaavat. Tärkeintä on katkaista virta liedestä, silitysraudasta, kahvinkeittimestä ja pesukoneesta. Ne voivat aiheuttaa tulipalon, jos ne jäävät päälle sähköjen palauduttua.

Älä koske sähkölinjoihin

Myrskyt kaatavat puita ja heittävät oksia ja muuta roskaa sähkölinjoille. Älä yritä raivata niitä pois. Vaarana on tappava sähköisku. Hyvä nyrkkisääntö on, että mihinkään, mikä koskee sähkölinjoihin, ei saa tarttua. Teille ja pihoille kaatuneita irtopuita ja oksia voi raivata pois, jos ne eivät kosketa sähkölinjoja.

Valot sammuvat, patterivalaisimet toimivat

Valot sammuvat, kun sähköt menevät poikki. Toimiva taskulamppu on korvaamaton apuväline muun valaistuksen hävitessä. Sen valossa liikkuminen on turvallisempaa ja esimerkiksi sulaketaulun tutkiminen helpompaa.

Kaikki kotoa löytyvät paristokäyttöiset valaisimet ovat avuksi. Niitä ovat esimerkiksi magneetilla kiinnitettävät pikkulamput sekä ladattavat sähkölyhdyt. Myös jotkut pyörän lamput on mahdollista irrottaa, ja niitä voi käyttää valaisimina. Uuden tekniikan LED-lamput kuluttavat sähköä vähemmän kuin tavalliset taskulamput, joten paristot kestävät niissä pitempään. Kynttilät antavat huoneeseen valoa ja lämpöä. Turvallisinta on polttaa kynttilöitä palamattomalla alustalla tai laakeassa vadissa, jossa on vettä pohjalla.

Varaudu veden tulon katkeamiseen

Veden tulo lakkaa sähkökatkon aikana joko saman tien tai lähituntien aikana. Monilla paikkakunnilla kaikki veden jakelu perustuu pumppaukseen. Siellä asukkaat saavat vettä, jos vesilaitoksella on varavoimaa. Muilta veden tulo lakkaa heti, kun katko alkaa. Myös omaa kaivoa käyttävien pientalojen veden tulo lakkaa välittömästi sähkökatkokseen.

Kodeissa, joihin vesi tulee vesitornista, vettä riittää parista tunnista puoleen vuorokauteen käytön mukaan. Ilman sähköä vesitorni ei täyty uudestaan, sillä vesi nostetaan torniin sähköpumpuilla. Myös veden kulku tornista etäällä sijaitseviin kiinteistöihin vaatii pumppaamista. Vaikka vettä tulisikin, sähkön puute lopettaa pian lämpimän veden tulon useimmissa kiinteistöissä.

Veden lämmitys vaatii yleensä sähköä tai kaukolämpöä. Jos vettä tulee, käytä sitä vain välttämättömään. Jos katko kestää yli tunnin, varaa juomavettä puhtaaseen, kannelliseen astiaan. Jos katko pitkittyy, kuntien viranomaiset aloittavat vedenjakelun. Vedenjakelun käynnistäminen voi kuitenkin kestää, joten pidä kotona varalla pullovettä tai juotavaksi valmista mehua.

- Vesihuolto toimii hyvin pitkälti sähkön saatavuuden varassa, esimerkiksi järjestelmät, valvonta, pumppaaminen, kuljettaminen, jakaminen.
- Vesitornin tyhjeneminen tapahtuu parista tunnista muutamaan vuorokauteen.
- Myös taajamien ja niiden ulkopuolisten pienkiinteistöjen vedensaanti sekä lämpimän veden saanti on haasteena.
- Vesihuoltolaitoksen viettoviemäreissä jätevesi liikkuu ilman sähköä, mutta kuljetus verkostossa vaatii pumppaamista.
- Viemäreitä uhkaa sähkökatkoksissa kuivuminen ja tukkeutuminen.
- Viemäripumppujen pysähtyessä vaarana ovat ylivuodot maastoon tai muuhun ympäristöön, ja ympäristövaikutukset voivat olla merkittäviä.

Tutustu: www.defmin.fi/files/1275/Pahasti_poikki_nettiversio.pdf

Kotivara

Arkipäivä voi yllättää! Tilanne, jossa esimerkiksi kauppaan ei pääse, voi yllättää monestakin syystä:

- Yksinasuva voi sairastua eikä kykene ostoksille, tai perheenjäsen sairastuu.
- Yhteiskunta voi haavoittua; tulee lakko, liikenneyhteydet katkeavat tai laaja sähkökatkos häiritsee arkea.
- Voi sattua sellainen onnettomuus, että kaupat joudutaan sulkemaan tai ulos ei voi lähteä.
- Jakeluhäiriö voi estää tavaroiden kuljetukset kauppoihin tai hankinnat kaupasta.
- Myrsky voi nopeasti sotkea arjen turvalliset rutiinit. Se saattaa tukkia liikenteen pitkäksi aikaa ja katkaista sähköt useaksi päiväksi.
- Kotivara turvaa viikon ruoat.

Vesi on tärkein

Jos vedenjakelu keskeytyy tai vesijohtovesi saastuu, viranomaiset perustavat vedenjakelupisteitä. Onkin tärkeää, että kotoa löytyy kannellisia astioita, joissa vettä voi säilyttää ja kuljettaa. Astioiksi käyvät esimerkiksi puhtaat kannelliset ämpärit tai muoviset mehukanisterit. Kannatta huomioida veden tarve, sillä juomavettä ja muita juomia tarvitaan 16 litraa henkeä kohden viikoksi. Lisäksi vettä tarvitaan hygieniaan ja WC:n huuhteluun.

Kuluttajaliitto on koonnut kattavasti vinkkejä kotivaran koostamiseen. Tavoitteena on, että vinkkien avulla kuluttaja selviää päiviä tai parhaimmillaan viikkoja ilman kaupassa käyntiä. Tässä kuluttajaliiton julkaisema lista.

Kuivatuotteet

- hiutaleet (neljän viljan, kaura, tattari)
- jauhot (vehnä-, ohra-, ruisjauhot)
- kahvi, tee, kaakao
- kuivatut kasvikset, kuten nokkonen, sipuli, tomaatti, kasvissekoitukset, sienet
- kuivatut pavut ja linssit
- maito- ja soijajauho
- makaroni, pastatuotteet

Säilykkeet

- aurinkokuivatut tomaatit
- oliivit
- hedelmäsäilykkeet (ananas, persikka, aprikoosi, sekahedelmät, tms.)
- hernekeitto (liha tai kasvis)
- kalasäilykkeet (tonnikala, makrilli, kilohaili, anjovis, muikku)
- lihasäilykkeet
- maustekurkut
- mannaryynit
- marjajauheet, kuivatut kokonaiset marjat
- mausteita, kuten pippureita, currya, timjamia, oreganoa, basilikaa, chiliä
- näkkileipä, hapankorput
- perunajauhot
- riisi
- sokeri, hunaja, muut makeuttajat
- pavut ja linssit tölkissä tai pahvitetrassa
- punajuurisäilykkeet
- säilykemaissi
- säilykesienet
- tomaattimurska tai paseerattu tomaattisose, tomaattipyree, valmiit tomaatti-papukastikkeet (pahvitetrat)

Pakasteet

- liha, paistettu jauheliha
- marjat
- pakastekala, kuten sei, silakka, kalapihvit ja -pullat
- pakastekeitot (valmis)
- perunapakasteet (suikaleet, peruna-sipulisekoitus)
- vihannessekoitukset, kuten herne-maissi-paprika ja keittojuurekset
- viipaloitu leipä

Muut

- erikoisöljyt, kuten valkosipuli- ja sitruunamausteöljy, avokadoöljy, pähkinäöljyt
- etikat
- juurekset, kuten peruna, porkkana, lanttu, nauris
- kananmunat
- perusöljyt, kuten rypsiöljy ja oliiviöljy
- rasiamargariini, jossa rasvaa 60 % (sopii myös leivontaan ja ruoanlaittoon)
- sipulit

www.syohyvaa.fi/kotivara

Pulma tulee puun takaa. Oletko valmis?

Pienet ja suuret häiriötilanteet tulevat melkein aina yllättäen, ja siksi huomaammekin yhtäkkiä olevamme keskellä pulmaa. On yllättävää, mikä voi mennä pieleen, kun myrsky tai jokin muu häiriö rikkoo kodin perustoiminnan. Kodin ja kesäasuntojen häiriötilanteisiin on järkevää valmistautua jo etukäteen. Miten on sinun kohdallasi, oletko kantanut jo oman kortesi kekoon? Oma-aloitteinen kodin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin on lähes kansalaisvelvollisuus, sillä jo pienellä vaivalla ja valmistautumisella voit helpottaa suuresti viranomaisten työtä. Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) nettisivuilta löytyy OmavaraX -peli, jossa voit testata, miten olet varautunut ennakkoon mahdollisiin häiriötilanteisiin.

www.huoltovarmuuskeskus.fi

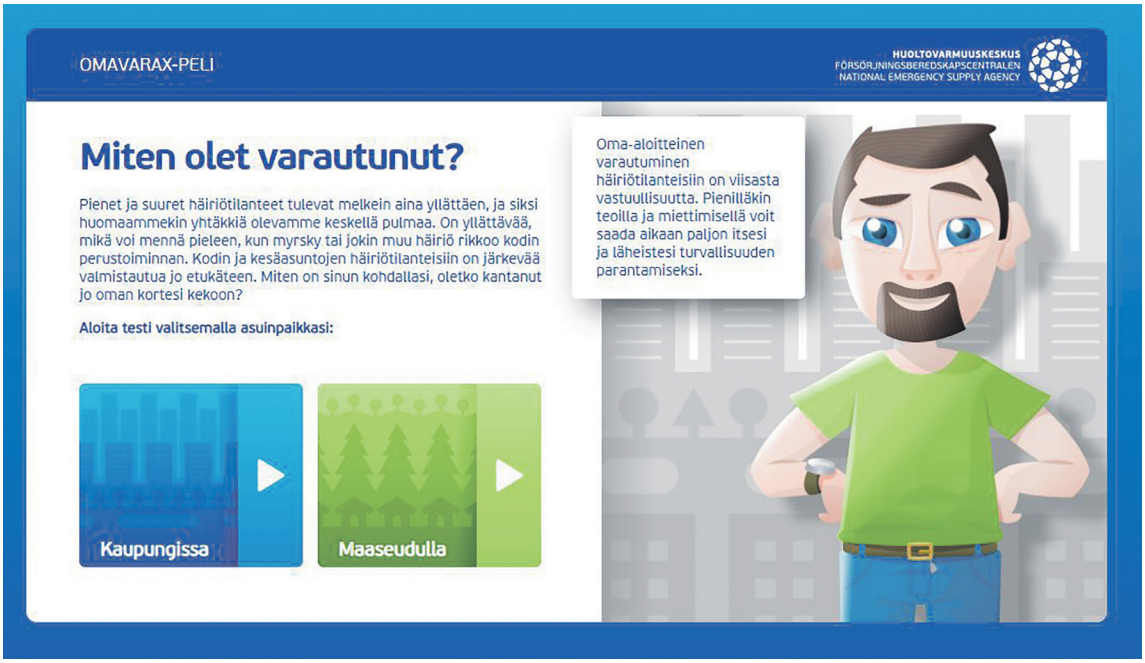

Kodin Turvaopas

Kodin turvaopas -sivustolta löydät kootusti ohjeita arjen ja asumisen turvallisuuden parantamiseen ja onnettomuuksien ehkäisyyn. Sivusto on tarkoitettu arjen ja asumisen turvallisuudesta sekä omatoimisesta varautumisesta kiinnostuneille kansalaisille sekä turvallisuusneuvonnan tukimateriaaliksi. Löydät sivustolta neuvoja myös paloturvallisuuden ja liikenneturvallisuuden edistämiseen sekä rikosten ja ilkivallan estämiseen sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä vinkkejä. Ohjeet ovat selkeät, ja ne on tarkoitettu kaikille kansalaisille. Sivustoa kehittävät turvallisuusalan toimijat yhdessä.

www.kodinturvaopas.fi

5.

Tiedonkulku häiriötilanteissa

Käytä hätänumeroa oikein!

Milloin soitat 112?

- kun kohtaat hätätilanteen tai tarvitset kiireellisesti viranomaisapua paikalle.
- kun tiedät tai epäilet hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön olevan uhattuna tai vaarassa.
- huomaat onnettomuuden tai tulipalon.
- huomaat meneillään olevan tai tapahtuneen rikoksen.
- on tarvetta ambulanssille tai sosiaaliviranomaiselle.

Älä soita 112 -numeroon

- kiireettömissä tilanteissa
- kysely- tai tiedustelutarkoituksessa
- häiriötilanteissa, joissa kukaan ei ole vaarassa: sähkökatkokset, liikenneruuhkat.

Muista:

- Turha soitto saattaa viivästyttää hädässä olevan henkilön avunsaantia kohtalokkain seurauksin.
- Hätänumeron väärästä tai ilkivaltaisesta käytöstä voidaan rangaista.

Soita hätäpuhelu itse, mikäli mahdollista. On hyvä, että hätäpuhelun soittaa henkilö, jota asia koskee, mikäli tämä vain on mahdollista. Hänellä on useimmiten sellaisia tietoja, joita päivystäjä tarvitsee määritellessään avun tarvetta. Välikäsien kautta tuleva puhelu voi pahimmillaan viivästyttää avun paikalle tuloa.

Jos epäilet, onko kyseessä hätätilanne vai ei, on aina parempi soittaa hätänumeroon 112 kuin olla soittamatta.

Hätäpuhelun soittajan on hyvä tietää sijaintinsa. Katuosoite ja kunta ovat hätätilanteessa tärkein sijaintitieto. Mitä tarkemmin sijainti on tiedossa, sitä nopeammin saadaan apua. Erityisesti vapaa-ajanviettopaikan tarkat sijaintitiedot on hyvä selvittää etukäteen.

112 Suomi -mobiilisovellus nopeuttaa avunsaantia hätätilanteessa

Sovellus on ladattavissa ilmaiseksi Windows-, Android-, iPhone- ja Jolla-puhelimiin sovelluskaupoista.

112 Suomi on mobiilisovellus hätäpaikannukseen. Sovelluksen on ladannut vuoden 2017 lopussa jo yli 1,3 miljoonaa käyttäjää.

Keskeisin hyöty on, että avunsaanti hätätilanteessa nopeutuu.

- Soittajan tarkka sijaintitieto välittyy hätäkeskukseen automaattisesti, mikä nopeuttaa hätäpuhelujen käsittelyä.
- Apua osataan lähettää paikalle lähimmästä mahdollisesta yksiköstä.
- Avun paikalle tuloa nopeuttaa se, että kohdesijainti on tarkasti tiedossa.

Kylän oma puhelinluettelo

Poikkeustilanteisiin voi varautua myös yhteisellä sopimuksella, jossa kylän oma puhelinluettelo kootaan ja jaetaan kaikkiin talouksiin. Puhelinluetteloon merkitään ne tärkeät puhelinnumerot, joihin jokainen voi soittaa hädän tullen. Luetteloon voidaan merkitä myös muutama olennainen palveluntuottaja kylällä.

Puhelinluettelo päivitetään vuosittain esimerkiksi kyläkokouksessa ja jaetaan vuosittain kaikkiin koteihin ja kesäasukkaille. Myös mahdollisessa kyläkaupassa tai muussa asiointipisteessä ja julkisissa tiloissa on hyvä olla jaettavana kylän tärkeät numerot.

6. Paikalliset pelastustoimijat

Pelastuslaitokset

Kunnat vastaavat maassamme pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämällä alueella. Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella on pelastuslaitos. Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan. Ahvenanmaalla on pelastustoimessa oma maakunnallinen lainsäädäntönsä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan

- pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa
- pelastustoimen valvontatehtävistä
- väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
- pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

www.pelastustoimi.fi

Poliisi

Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa.

Poliisin tehtävänä on

- oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen
- yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen
- rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Poliisin on suoritettava myös muut sille erikseen säädetyt tehtävät ja annettava jokaiselle tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta ylläpitämällä pyritään torjumaan ja estämään ennakolta oikeudenloukkauksia ja häiriöitä. Jo tapahtuneet häiriöt pyritään poistamaan ja selvittämään mahdolliset oikeudenloukkaukset. Liikenneturvallisuudesta huolehtiminen on osa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä.

Yhteistyössä muiden kanssa poliisi laatii turvallisuussuunnitelmia, joilla parannetaan ihmisten arkiturvallisuutta, vähennetään ja ehkäistään rikoksia ja häiriöitä sekä lisätään oman paikkakunnan viihtyisyyttä. Poliisi myöntää vuosittain noin 900 000 lupaa.
Passit, ajokortit, aseluvat ja henkilökortit ovat yleisimpiä poliisin myöntämiä lupia.

Paikallispoliisi koostuu 11 poliisilaitoksesta. Paikallispoliisin palveluverkkona on pääpoliisiasema, poliisiasemia, poliisin palvelupisteitä sekä yhteispalvelupisteitä.
Poliisin lupapalvelut liittyvät poliisin varsinaisiin ydintoimintoihin, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen, rikosten ehkäisemiseen ja liikenneturvallisuuden edistämiseen.

www.poliisi.fi

Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Punaisen Ristin tehtävänä on auttaa apua eniten tarvitsevia kotimaassa ja ulkomailla.

Suomen Punaisen Ristin toiminnassa on:

- 45 000 aktiivista vapaaehtoista
- 90 000 jäsentä
- 60 000 säännöllistä lahjoittajaa
- 150 000 verenluovuttajaa joka vuosi.

Punainen Risti auttaa ihmisiä katastrofien ja onnettomuuksien sattuessa ja kouluttaa heitä varautumaan niihin. Järjestö kannustaa ihmisiä hoitamaan terveyttään ja pitämään huolta toisistaan. Toimintakenttänä on koko Suomi ja koko maailma.

Suomen Punaisen Ristin toimintamuodot:

- hätäapu kotimaan äkillisissä onnettomuustilanteissa
- keräykset
- ensiapuryhmät ja ensiapukoulutus
- ystävätoiminta ja omaishoitajien tuki
- terveyspisteet ja terveyden edistäminen (muun muassa seksuaaliterveys ja päihteet)
- varhaisnuorten kerhot ja leirit
- maahanmuuttajien tukeminen ja vastaanottokeskukset
- Veripalvelu
- Kontti-kierrätystavaratalot
- nuorten turvatalot
- Vapaaehtoisen pelastuspalvelun koordinointi.

Lisäksi Suomen Punainen Risti auttaa luonnononnettomuuksien ja sotien uhreja ja tekee kehitysyhteistyötä ympäri maailman.

Suomen Punaisella Ristillä on paikallisosasto lähes jokaisessa maamme kunnassa. Osastot toteuttavat myös ennakoivaa turvallisuustyötä, kuten valmiussuunnittelua, ensiapu- ja pelastuspalvelukoulutusta, keräyksiä katastrofirahastoon, joten kylän turvallisuusasioissa kannattaa ottaa myös yhteyttä paikalliseen Punaisen Ristin osastoon ja pyytää heidät mukaan turvallisuustoimintaan.

Tutustu: www.punainenristi.fi/tutustu-punaiseen-ristiin

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa)

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on ainutlaatuinen järjestöjen yhteenliittymä. Muualta maailmasta ei löydy yhtä laajaa vapaaehtoisjärjestelmää viranomaisten tueksi. Vapepa perustettiin 31.3.1964 pienen muoniolaistytön traagisen katoamisen seurauksena. Perustavaan kokoukseen osallistui 37 eri järjestön edustajaa. Kokouksessa Suomen Punainen Risti nimettiin koordinaatiojärjestöksi.

Tänä päivänä Vapepa on 50 järjestön ja yhteisön yhteenliittymä. Sen vapaaehtoiset hälytysryhmät auttavat viranomaisia erityisesti sellaisissa pelastustehtävissä, joihin tarvitaan paljon auttajia. Yleisimmin Vapepa hälytetään avuksi kadonneen henkilön etsintään, mutta viranomainen voi käyttää koulutettuja vapaaehtoisia myös muissa onnettomuustilanteissa; esimerkiksi maa-, vesi- ja ilmaliikenneonnettomuuksissa, myrskytuhoissa ja muissa ympäristöonnettomuuksissa, rakennus ja maastopaloissa sekä erilaisissa normaaliaikojen häiriötilanteissa. Näissä Vapepaa voidaan käyttää muun muassa ensiaputehtäviin, henkiseen tukeen, huollon järjestämiseen, viestitykseen ja evakuointiapuun (kirjaaminen, opastus, kuljetukset).

”Vapepan toiminta sopii lähes kaikille”

Vapepassa toimii yli 1300 eri järjestöjen perustamaa hälytysryhmää eri puolilla Suomea. Vuosittain ryhmät osallistuvat satoihin hälytystehtäviin. Vapepan toimintaa koordinoi edelleen Suomen Punainen Risti. Meri- ja järvipelastustoimintaa koordinoi Suomen Meripelastusseura ja ilmapelastustoimintaa Suomen Lentopelastusseura. Vapepaan ei makseta jäsenmaksua. Kukin vapepalainen maksaa mahdollisen jäsenmaksun omaan järjestöönsä.

Vapepan ryhmät kannattaa huomioida kylien turvallisuutta suunniteltaessa ja liittää mukaan turvallisuusjärjestelmään. Ryhmät on perustettu alueen asukkaiden turvaksi ja nopean tuen saamiseksi viranomaisille. Tehtäviä löytyy myös niille, joiden kunto tai terveys ei sovellu maastotoimintaan. Kylään voi perustaa oman Vapepa-ryhmän jonkun siellä toimivan, Vapepassa mukana olevan järjestön nimiin (esimerkiksi Suomen Kylätoiminta, Punainen Risti, metsästäjät). Hälytystehtäviin edellytetään 18 vuoden ikää, mutta ryhmässä voi olla nuorempiakin kouluttautumassa tehtäviin. Vapepa perehdyttää uudet ryhmät toimintaan ja järjestää tarvittavaa koulutusta. Vapepan koulutukset ovat maksuttomia.

www.vapepa.fi

Palokunnat

Suomen pelastustoimen järjestelmän olennainen osa ovat vapaaehtoiset ja sivutoimiseen henkilöstöön perustuvat sopimuspalokunnat. Palokuntalaiset osallistuvat pelastustehtäviin hälytyksen tullessa. He huolehtivat osaltaan onnettomuuksien ehkäisemisestä ja vahinkojen rajoittamisesta. Maassamme on 709 sopimuspalokuntaa ja noin 13 400 hälytyskelpoista sopimuspalokuntalaista.

Hälytystehtävien lisäksi palokuntatoimintaan kuuluvat viikkoharjoitukset, joissa tehdään suunnitelmien mukaisia, koulutusta kertaavia ja osaamista ylläpitäviä harjoituksia. Myös liikunta, turvallisuusviestintä ja erilaiset koulutukset ovat osa toimintaa.

Lähes poikkeuksetta palokunnat ovat yhdistyksiä, jotka tarjoavat toimin- taa myös muillekin kuin hälytystoiminnasta kiinnostuneille. Toiminnan muotoja ovat myös nuoriso-, nais-, veteraani- ja soittokuntatoiminta. Kaikkiaan palokuntalaisia on noin 33 000, joista noin 3000 on palokuntanaisia ja noin 7000 palokuntanuoria. Kokonaisluvussa ovat mukana myös veteraanit ja soittokuntalaiset.

Oman palokunnan perustamisesta on hyvä esimerkki Jänkäsalon kylästä. Lappeenrannan uutisissa julkaistu esimerkki kertoo Jänkäsalon kylän oman palokunnan perustamisesta. Löydät lehtijutun kyläturvallisuus.fi-sivuilta.

Palokuntanuorisotoiminta

Vapaaehtoisten ja sopimuspalokuntien nuoriso-osastoissa järjestetään harrastustoimintaa 7-17 -vuotiaille tai 10-17 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Jokainen nuorisotoimintaan osallistuva saa valmiuksia ja taitoja toimia arkielämän yllättävissä tilanteissa. Viikkoharjoituksissa opetellaan palomiestaitoja, kuten alkusammutusta, ensiapua, hälyttämistä ja muita hyödyllisiä tietoja ja taitoja. Muutakin hauskaa tehdään; harrastetaan urheilua ja käydään tutustumiskäynneillä, osallistutaan leireille ja erilaisiin kilpailuihin. VPK tarjoaa harrastajille varusteet, kuten kypärän ja haalarit.

Harjoituksissa on aina mukana turvallisia aikuisia, jotka ovat VPK:n aktiivijäseniä.
Yksi suurimmista toimintamuodoista on palokuntaleirit. Lapset ja nuoret osallistuvat vuosittain järjestettäville palokuntaleireille ja suorittavat palokuntanuorten koulutusjärjestelmän mukaisia kursseja sekä mittaavat osaamistaan taitomerkkikokeissa. Joka neljäs vuosi järjestetään kansainvälinen suurleiri, joka kerää palokuntanuoria eri puolilta Suomea ja maailmaa oppimaan ja pitämään hauskaa.

16–17-vuotiaat voivat myös osallistua kykyjensä ja taitojensa mukaan hälytysosaston toimintaan, ja osa palokuntanuorista liittyykin täysi-ikäisinä hälytysosastoon. Sopimuspalokunnat tekevät tiivistä yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa. Monilla paikkakunnilla nuoriso-osastot ovat osa pelastuslaitosta. Palokunnat ovat mukana noin puolessa pelastustoiminnan tehtävistä.

Palokuntanaistoiminta

Myös palokuntanaiset toimivat viranomaisten apuna pelastustilanteissa. He toimivat kouluttajina esimerkiksi kouluissa ja järjestöissä. Palo- kuntanaistyö on monipuolista, turvallisuutta edistävää vapaaehtoistoimintaa. He opastavat ja neuvovat esimerkiksi päiväkodeissa, kouluissa, eri laitoksissa ja toisten järjestöjen kursseilla. Neuvonnassa korostetaan etenkin kodin turvallisuutta.

Muita neuvonnan aiheita ovat esimerkiksi turvallinen tulen käsittely, tapaturmien ehkäisy ja hätäilmoituksen tekeminen. Palokuntanaistyö omassa naisosastossa on upea harrastus kaikille palokunnasta ja arkiturvallisuudesta kiinnostuneille naisille. Palokuntanaiset antavat turvallisuusneuvontaa ja opastusta erilaisissa tilaisuuksissa ja erilaisille ihmisryhmille.

Palokuntien veteraanitoiminta

Veteraanit pitävät yllä palokunnan toimintaa ja avustavat muita osastoja. Veteraanit järjestävät esimerkiksi talkoita, avustavat varainhankinnassa, huoltavat kalustoa, neuvovat lapsia ja nuoria ja huolehtivat lumitöistä ja vastaavista tehtävistä.

Palokuntaveteraanit ovat myös tärkeitä palokuntien leiritoiminnan tukihenkilöitä. ”Leirimummut ja -papat” välittävät perinteitä, avustavat erilaisissa tehtävissä ja antavat tukea ja turvaa pienemmille. ”Palopappoja” ja ”palomummuja” voi tavata myös esimerkiksi lukemassa pienille turvallisuusaiheisia satuja.

www.spek.fi/palokuntatoiminta

Marttaliitto ry

Martat on yli satavuotias kotitalousneuvontaa antava kansalaisjärjestö, joka edistää kotien ja perheiden hyvinvointia ja kotitalouden arvostusta. Järjestö antaa jäsenilleen valmiuksia vaikuttaa omassa elinympäristössään ja yhteiskunnassa. Liitto julkaisee kotitalouksia varten ruokaan, ravitsemukseen, puutarhanhoitoon, ympäristöön, kodin talouteen ja kodinhoitoon liittyvää aineistoa.

Marttaliittoon kuuluu 16 piiriä, joissa ammattitutkinnon suorittaneet kotitalous- ja puutarhaneuvojat järjestävät kursseja ja opetusta sekä jäsenilleen että avoimesti kaikille.

Marttojen kotitalousneuvonta edistää kotitalouksien arjessa selviytymistä. Martat ovat lähellä avun tarvitsijoita, ja valtakunnalliset verkostot ovat vahvat. Martat täydentävät viranomaistoimintaa ja osaavat toteuttaa käytännön turvallisuutta ja varautumista alueellaan muun muassa aktivoimalla kansalaisia esimerkiksi kotivaraan, itse tekemiseen, rahan hallintaan ja hyötyviljelyyn. Marttaliiton edustaja on myös mukana Naisten Valmiusliiton hallituksessa.
Martat järjestävät Sähköt poikki – kuinka varautua kotona? -kursseja säännöllisesti eri puolella Suomea. Ota yhteyttä oman paikkakuntasi Marttayhdistykseen ja tiedustele koulutuksista!

www.martat.fi

Naisten Valmiusliitto

Naisten Valmiusliitto on valtakunnallinen yhteistyöjärjestö, joka yhdistää 10 naisten vapaaehtoista maanpuolustus- ja turvallisuustyötä tekevää jäsenjärjestöä. Liiton tarkoituksena on kehittää naisten turvallisuuteen ja varautumiseen liittyviä valmiuksia koulutuksen kautta sekä lisätä naisten mahdollisuuksia toimia poikkeusoloissa yhteiskunnan hyväksi. Liiton toiminta ei ole sotilaallista.

Naisten Valmiusliiton päätapahtuma ovat NASTA-harjoitukset, joita järjestetään kahdesti vuodessa. Liiton järjestämään koulutukseen osallistuminen ei edellytä minkään jäsenjärjestön jäsenyyttä.

Mikäli olet kiinnostunut Naisten Valmiusliiton yhdistystoiminnasta, voit liittyä liiton jäsenjärjestön jäseneksi. Ne tarjoavat monia erilaisia mahdollisuuksia toimia vapaaehtoisen maanpuolustuksen parissa.

www.naistenvalmiusliitto.fi

Maa- ja kotitalousnaiset

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen neuvontajärjestö ja yksi maan suurimmista naisjärjestöistä. Vahva maaseudun kehittäjä tarjoaa asiantuntijapalveluja, neuvontaa, koulutusta ja järjestötoimintaa. Valtakunnallisesti toimintaa koordinoi Maa- ja kotitalousnaisten Keskus. Maa- ja kotitalousnaisten 11 piirikeskusta toimivat osana ProAgria-keskuksia.

Kotitalouden varautuminen on osa Maa- ja kotitalousnaisten neuvontaa. Järjestön ruokaneuvojat ovat tottuneita suurmuonitusten järjestäjiä. Järjestön erityisvahvuutena on koko maan kattava verkosto ja maaseudun olosuhteiden erityistuntemus. Maa- ja kotitalousnaisten edustaja on myös mukana Naisten Valmiusliiton hallituksessa.

Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät monipuolista ruokaneuvontaa sekä muuta kotitalouden varautumiseen liittyvää neuvontaa, muun muassa Huusholli haltuun -luentoja.

www.maajakotitalousnaiset.fi

Suomen Meripelastusseura

Suomen Meripelastusseura on vuonna 1897 perustettu valtakunnallinen vapaaehtoisten meri- ja järvipelastus- yhdistysten keskusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten meripelastajien auttamishaluun ja pyyteettömään työhön. Meripelastusseuran päätehtävä on auttaa merihätään joutuneita rannikolla ja sisävesillä. Lisäksi seura edistää toiminnallaan yleistä veneilyturvallisuutta ja hyvää merimiestapaa.
Meripelastusseuralla on noin 150 pelastusalusta rannikolla ja sisävesillä Hangosta Inariin. Alukset on jaettu viiteen pelastusveneluokkaan sekä pelastusristeilijä- ja apuveneluokkiin. Seuran toiminta- ja koulutuskeskus sijaitsee Bågaskärissä Inkoon ulkosaaristossa.
Vapaaehtoinen meripelastustoiminta on merkittävä osa valtakunnallista pelastuspalvelua. Meripelastusseuran miehistöt auttavat joka vuosi vesillämme yli kahtatuhatta ihmistä, joista noin parikymmentä pelastetaan todennäköisesti varmalta menehtymiseltä. Avunsaajista pääosan muodostavat huviveneilijät, joiden matka katkeaa tekniseen vikaan tai merimiestaitojen puutteeseen.
Suomen Meripelastusseuraan kuuluu 58 jäsenyhdistystä, joista 28 sijaitsee rannikolla ja 30 sisävesillä. Yhdistykset ylläpitävät yhteensä 65 pelastusasemaa, joilla toimii noin 2000 aktiivista vapaaehtoista meripelastajaa. Yhdistykset vastaavat alueensa päivystysjärjestelmästä ja miehistöjensä koulutuksesta. Yhdistykset hankkivat itse varat toimintaansa. Tärkeimpiä tulonlähteitä ovat jäsenmaksut sekä yhteisöjen ja yksityishenkilöiden tekemät lahjoitukset.

www.meripelastus.fi

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) tarjoaa laaja-alaisesti turvallisuuskoulutusta. Eri puolilla Suomea järjestettävillä kursseilla saat tietoa, taitoja ja valmiuksia, joita tarvitset selviytyäksesi arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kyläturvallisuudesta kiinnostuneiden kannattaa käydä esimerkiksi Sähköt poikki -kurssi, jossa vahvistetaan häiriötilanteista selviytymistä.

www.mpk.fi

7.

Turvallinen kylä-hyvinvoivat kyläläiset

Ihmisillä on muutamia perustunteita, jotka kulttuurista riippumatta tunnistamme toistemme kasvoista. Yksi niistä on pelko, jonka hyvin läheinen kaima on turvattomuus. Yleensä turvattomuuden tunne syntyy, kun lähitulevaisuuden tapahtumat ovat ennustamattomia tai epävarmoja tai vaikeasti ymmärrettäviä. Tällaisissa tilanteissa yksilö tuntee olonsa usein turvattomammaksi kuin mitä järkevästi ajatellen olisi tarpeellista.

Kun myös kyläyhteisö on jonkin isolta tuntuvan uhan edessä, voi asioiden käsittelyssä loikata yhteinenkin järki tyystin karkuun. Aina koetut uhat eivät ole äkillisiä tai kouraantuntuvia vaan harvaan asutun maaseudun vaikeuksiin liittyvää yleistä alakuloa. Tunnetilan tulevaisuuden suhteen on väitetty määrittävän työelämässä työniloa ja työssä jaksamista, ja eikö näin ole kylänkin toiminnassa? Jokainen tietää, miten myönteistä potkua yhdessä tekemiseen tuovat lapsiperheet ja tiedot kylälle syntyneistä vauvoista!
Seuraavassa artikkelissa pohditaan, miten kylä voi olla tulevaisuuteen luottava, hyvinvoiva ja sitä kautta turvallinen!

Haasteet kylällä tehtävässä vapaaehtoistyössä

Turvallisuutta on väitetty ihmisen tärkeimmäksi perustarpeeksi heti hengissä säilymisen jälkeen. Ihminen siis etsii turvaa ja tilanteita, joissa turvallisuuden tarve täyttyy. Yleensä työssä – myös vapaaehtoistyössä kylän toiminnassa – tuntuu turvalliselta, kun vallitsee sujuvat työ- ja toimintatavat ja hyvä työnjako riittävän monen tekijän kesken. Turvaa tuo, kun vastuut ja oikeudet tiedostetaan – myös luottamustoimiin liittyvät – ja toimitaan yhteisten pelisääntöjen mukaan, parhaansa yrittäen ja aina hyvien käytöstapojen mukaisesti.

On erityisen arvokasta koettaa nähdä myös myönteiset asiat ja mahdollisuudet kylillä!

Turvallisuutta tuo myös se, että uskalletaan tarttua epäkohtiin ja pidetään kylän yhdistystoiminta riittävän haasteellisena. Tästä huolimatta olisi toiminnan pysyttävä käytännönläheisenä ja hallinnollisesti yksinkertaisena; ei paperinmakuisena vaan ihmisläheisenä. Hyvin tärkeä tekijä turvallisuudessa on toiminnan vakaa taloudellinen pohja. Varainhankinnan kannalta on jaksettava olla luova ja myös uudistuskykyinen; jos jäädään pihistelemään ja tuleen makaamaan, nakerretaan väistämättä yhdistyksen tulopohjaa.

Aina ei kivaa eikä niin vapaaehtoistakaan!

Innostavan yhdistystoiminnan olisi ennen kaikkea oltava kivaa! Vapaaehtoistyötä tekevät ovatkin tutkitusti muita onnellisempia, eli parhaimmillaan vapaaehtoistyö on hyvinvoinnin ja innostuksen lähde. Vaikka innostava yhdistystoiminta on kylän hyvinvoinnin tärkeä rakennuskappale, ei yhdistystoiminta ole aina ruusuilla tanssimista saati vapaaehtoista. Jos

vapaaehtoistyötä joutuu tekemään pakotettuna tai vihaisena tai esimerkiksi yhdistyksen kohtuuttomalta tuntuvien talouspaineiden alla, voi vapaaehtoistyökin kuluttaa loppuun voimavarat. Tätä tunnetilaansa on tärkeää itse kunkin rehellisesti tutkiskella: on osoitettu, että jatkuvien vahingollisten tunteiden uhka terveydelle – ja erityisesti sydänterveydelle – on samaa luokkaa kuin esimerkiksi täydellisen liikkumattomuuden. Kannattaako sellaista polkua kulkea?

Vuorovaikutus ja verkostot

Vapaaehtoistyön tekeminen pahoilla mielin voi olla myrkkyä myös yhteisölle. Tunteet nimittäin tarttuvat ja kaikkein herkimmin kielteiset tunteet. Ihmisen ajattelutapa menee yhtä jalkaa hänen tunneilmastonsa kanssa, ja mikäpä muukaan silloin kyytipoikana tarttuu mukaan kuin ”mitä se hyvejää” -ajattelu – ja kenties koko kylään!? Ihmisissä on geeneihin ja elämänkokemuksiin liittyen luontaisia eroja kyvyssä ajatella myönteisesti, mutta aina – jokainen meistä – voi edes yrittää ajatella asioista myönteisemmin. ”Emme aina voi valita, mitä meille tapahtuu, mutta aina voimme valita, miten suhtaudumme asioihin.”

Ajattelunmuutosta kannattaa ainakin kokeilla! On kuin luonnonlaki, että innostuminen luo onnistumista ja päinvastoin. Onnistumiset luovat turvallisuutta ja luottamusta: asiat tuntuvat olevan hallinnassa ja ne tuntuvat omilta, jolloin jokainen meistä voi ja haluaa vaikuttaa kylän elämään. Kun tässä työssä jokainen muistaa peiliin katsomisen ja kuuntelemisen taidot, on paljon tärkeitä työvälineitä kasassa matkalla kohti hyvinvoivaa kylää.

Luottamus

Luottamus tulevaisuuteen liittyy usein kylän toimeliaisuuteen ja sitä kautta koettuun elinvoimaan. Kylien turvallisuutta tutkittaessa on huomattu, että toimivat maatilat luovat turvallisuuden tunnetta kylille. Tämä liittyy muun muassa konekannan ja huoltovarmuuden kautta tulevaan avun mahdollisuuteen hätätilanteissa sekä maatilojen luo- maan pysyvään asutukseen. Kaiken kaikkiaan maatilat ovat ylisukupolvisen jatkuvuuden symboli maaseudulla.

Olemassa oleva yrittäjyys on hyvä lähtökohta, mutta muuttoliike tuo myös uusia yhteyksiä, ja omavaraisen elämän arvostus on nouseva trendi. Asuminen maalla on tutkitusti yhä

useamman nuoren suomalaisen tavoite. Tietoverkoista voi rakentua sellaisia tulevaisuuden turvaverkkoja, joiden sisältöjä ja mahdollisuuksia myös yrittäjyyden synnyttämiseksi emme osaa vielä edes arvailla.

Toimivat ihmissuhteet

Luottamus tulevaisuuteen voi kylillä lähteä myös sen hyvän tunnistamisesta, mikä meillä on toinen toisestamme. Syrjäkylien hyvinvointierot muihin seutuihin ovat tilastollisilla mittareilla suuremmat kuin asukkaiden itse arvioimina. Hyvinvointia huokuvat sanat kuten onnellisuus tai elämänlaatu ovat näissä ihmisten omissa arvioissa painavasti mukana! Maaseutuun myös sitoudutaan asuinympäristönä; tässä on mukana arvo pitää huolta edellisistä sukupolvista.

Naapuriapu ja toisista huolehtiminen on maaseudulla vahvaa mutta ei itsestäänselvyys. Jokaisen meistä on hyvä pysähtyä ajattelemaan, mitä eri yhteyksissä esillä oleva varhaisen välittämisen termi voisi kylän arjessa merkitä. Siinä on kysymys asennemuutoksesta ja sen tunnustamisesta, että kuka tahansa meistä voi uupua. Usein negatiivisten ajatusten kierre yleensä myönteisellä ihmisellä on tästä hälytysmerkki. Erityinen vaara uupua on usein kohtuuttoman työ- määrän kanssa kamppailevilla maatalousyrittäjillä.

Kuka tahansa meistä voi olla arjen tukihenkilö tai avun tarvitsija. Olemme jokainen hyvinvoivan ja turvallisen kylän korvaamaton rakennuspalikka!

Jos huolestut lähimmäisestäsi, ota asia puheeksi vaikka kysymällä ”Mitä sinulle kuuluu?”. Jos tuntuu vaikealta, kerro omista havainnoistasi vaikka sanoin ”Minusta näyttää että…?”. Ole avoin mutta hyvin hienotunteinen, ja kunnioita asioiden eteenpäin viemisessä aina vastapuolen omaa tahtoa: ilman hänen lupaansa et voi toimia tai etsiä muuta apua, ellei kyse ole suorastaan hengenvaarasta tai lasten turvallisuudesta. Jos sovitte avun tavoittelusta jonkun toisen tahon kautta, älä kuitenkaan jätä asiaa sen varaan: varmista myöhemmin, että apua on saatu.

www.maajakotitalousnaiset.fi

Tutustu: www.proagria.fi/asiantuntijapalvelut/henkilosto-ja-hyvinvointi

Maaseudun tukihenkilöverkko

Maaseudun tukihenkilöverkko on valtakunnallinen vapaaehtoistyöhön perustuva auttamisverkosto, joka tarjoaa keskusteluapua (puhelimitse ja sähköpostilla) kaikille maaseudun asukkaille toimialasta riippumatta. Tukihenkilöverkosta saa luotettavaa ja maksutonta tukea ongelmien ratkaisuun ilman jonoja. Apu on pääsääntöisesti lyhytkestoista (noin 1-6 kk). Tarvittaessa tukihenkilö ohjaa tuettavan ammattiavun piiriin.

Tukihenkilöiden yhteystiedot ovat saatavilla tukihenkilöverkon kotisivuilla osoitteessa:

www.tukihenkilo.fi

8.

Kyberturvallisuus

TOP 5 tietoturvauhat ja -ratkaisut yksityishenkilöille

UHAT

Rikolliset yrittävät varastaa käyttäjätunnuksesi

Varastetuilla tunnuksilla rikollinen yrittää päästä esimerkiksi sähköpostitilillesi. Sähköpostia käytetään usean nettipalvelun palautusosoitteena, siksi se on avain moneen paikkaan.

Huijaukset ovat internetin arkea

Etenkin valeverkkokaupat ja tilausansat vievät kuluttajilta rahaa. Myös arkaluonteisella materiaalilla kiristävät sähköpostit ja teknisen tuen huijaukset ovat tehneet tuloaan. Lue lisää esim. microsoftin sivuilta.

Huonosti suojatut laitteet

Kuluttajille on tarjolla älypuhelimia, tietokoneita ja internetin kautta ohjattavia kodinkoneita, joiden tietoturva on olematonta, oletussalasanat käytössä ja tuotetukea sekä päivityksiä on heikosti saatavilla. Niiden paikka ei ole internetissä - viestintäpalvelujen toimivuutta estämässä.

Valesovellukset virallisissa sovelluskaupoissa

Puhelimeen asennetut sovellukset voivat välittää eteenpäin enemmän tietoja, kuin olet hyväksynyt, jopa vakoilla ja varastaa tietojasi.

Verkkopalveluista vuotaa arvokkaita tietoja

Aidoista verkkokaupoista ja somepalveluista vuotaa jatkuvasti käyttäjä- ja maksutietoja, joita rikolliset voivat hyödyntää muun muassa huijausyrityksissään.

RATKAISUT

Älä anna sovelluksille tarpeettomia oikeuksia

Sovellusten oikeuksia voi useimmiten muokata myös asentamisen jälkeen. Taskulamppu toimii ilman pääsyä yhteysluetteloosi tai kuviisi.

Tarkista, onko saamasi viesti liitteineen aito

Huijausviesti voi tulla sähköpostitse, tekstiviestinä, puhelune tai yksityisviestinä some-palveluun.
Jos epäilet, varmista viestin sisällön oikeellisuus esimerkiksi puhelimitse.

Salasanaohjelmat ja 2-vaiheinen tunnustautuminen

Tarpeeksi pitkiä ja turvallisia salasanoja on jo vaikea muistaa. Ota käyttöön 2-vaiheinen tunnistautuminen etenkin sähköpostitileillä, some-palveluissa ja yleisimmissä pilvipalveluissa, aina kun se on mahdollista.

Suojaudu tietoturvaohjelmistojen avulla

Haittaohjelmien torjunta ja palomuuri tulevat usein samassa paketissa. Käytä niitä. Noudata myös niiden antamia varoituksia ja ohjeita.

Tarkista luottokorttilaskusi säännöllisesti

Ole tarkkana etenkin nettiostosten jälkeen, koska aitojen verkkokauppojen tietomurrot ovat yleistyneet. Tarvittaessa voit kuolettaa korttisi. Huomaa, että verkkorikollinen ei jää kiinni ilman rikosilmoitusta.

https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi

www.huoltovarmuuskeskus.fi

9. Kesäasukkaan turvallisuus-vinkit

Auringon paistaessa ja lintujen laulaessa on hyvä pohtia myös omaan turvallisuuteen liittyviä asioita. Harmiksemme emme voi ulkoistaa omaa turvallisuutta, sillä vaikka ajatus houkuttaisi, ei liukastumista rantakivillä, sairauskohtausta tai rikollisuutta voi aina välttää. Sen sijaan voimme ennaltaehkäistä ja vähentää vaaroista aiheutuvia haittoja ennakoimalla niitä. Erityisesti kesällä kaikkea sattuu ja tapahtuu.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Hätätilanne

Hätätilanteessa **toimiminen**

Hätätilanteessa on tärkeintä muistaa **hätänumero 112 ja soittaa siihen mahdollisimman nopeasti**, jotta apu saadaan pikaisesti paikalle. **Hätäpuhelun soittajan on myös hyvä tietää sijaintinsa** ja erityisesti vapaa-ajanviettopaikan tarkat osoite- tai koordinaattitiedot. Nämä on syytä selvittää etukäteen, jotta apu osataan ohjata oikeaan paikkaan.

Tämän paikan osoite / karttakoordinaatit:

_____

_____

Soita hätänumeroon 112 kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa:

- hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa, tai jos on syytä epäillä näin olevan.
- kun haluat ilmoittaa poliisille meneillään olevasta rikoksesta.

Hätänumeroon 112 ei tule soittaa kiireettömissä asioissa, pilailu- tai kyselytarkoituksessa.

www.112.fi

www.112.fi/karttakoordinaatit

Osoitemerkintä

Avun perille löytäminen on yksi tärkeimmistä asioista hätäpuhelun lisäksi. Osoitemerkintä edesauttaa onnettomuuden hoitoa. Avun perille tulo saattaa katketa kerrostalossa lukitulle alaovelle, mökkitiellä puomiin tai puut- teellisiin osoitemerkintöihin; niihin merkkeihin, jotka ovat siellä puskan takana. Näkyvä ja selkeä osoitemerkintä auttaa avun perille ja samalla omat vieraat löytävät perille. Puutteellisen osoitemerkinnän johdosta pihassa saattaa pyöriä ulkopuolisia etsiessään toista, yhtä huonosti merkittyä vierailupaikkaa.

Mökkiläinen voi tulostaa tai mökkiläiselle voi viedä lahjaksi sijaintitietolomakkeen, jonka avulla hätäkeskus (soitettaessa numeroon 112) pystyy paikantamaan kohteen ja sitä kautta ohjaamaan avun perille. Sijaintitieto- lomakkeessa on valmiina koordinaatit ja muut tarvittavat tiedot avun hälyttämiseen. Lomakkeen voi laminoida tai kehystää eteisen seinälle, jolloin ohje on helposti käytettävissä. Ohjeen avulla myös vieraat pystyvät hälyttämään apua oikeaan paikkaan. Muistathan edellä mainitun 112 -sovelluksen!

Sijaintitietolomake ja muita materiaaleja:
https://www.112.fi/medialle/julkaisut

Ensiapu

Ensiapuvälineet on hyvä tarkastaa kesän kynnyksellä. Laastari, desinfiointiaine ja monet muut tarvikkeet kuuluvat mökin varusteisiin. Samalla voi tarkastaa auton ensiapuvälineet. Ulkona liikkuvan on hyvä huomioida metsän asukkien varalta lääkkeet, joilla esimerkiksi ampiaisen pistoon saa ensiapua. Lompakkoon voi laittaa laastarin, joka saattaa pelastaa tilanteen niin kauppareissulla, veneillessä kuin pyöräretkellä.

Palovaroittimien paristot eivät välttämättä kestä talven yli, joten paristojen tarkastaminen palovaroittimen painikkeesta on tarpeen.

Tulipalo

Alkusammutuskaluston tulee olla helposti saatavilla ja käytettävissä. Tulipalon sytyttyä alkusammutus voi pelastaa pahemmilta tuhoilta. Alkusammutuskalustona toimivat tarkastettu käsisammutin ja sankoruisku. Puutarhaletkua voi käyttää, kunhan letkua on riittävästi käytössä. Myös hiekalla voi sammuttaa.

Rasvapalon sammuttamiseen ei vettä missään olosuhteissa saa käyttää. Kattilan kansi tai sammutuspeite sen sijaan sopivat rasvapalon ja ulkotulien sammuttamiseen. Ulkotulet tulee polttaa valvotusti tukevassa telineessä siten, että tuuli ei niitä kaada tai ohikulkija vaatteitansa sytytä.

Palovaroittimet on hyvä uusia kymmenen vuoden välein tai useammin, koska ne keräävät

muun muassa pölyä ja muita epäpuhtauksia itseensä, jolloin ne voivat toimia virheellisesti tai lakata toimimasta kokonaan. Palovaroitin on oltava mökillä kattoon asennettuna ja sellainen tulee ottaa kaveriksi myös aittaan, jos siellä yövytään. Mikäli valkoinen varoitin ei sovellu sisustukseen, on muotitietoisille olemassa erilaisia designpalovaroittimia. Erityisryhmille löytyy omia malleja.

Grillaus

Kesään kuuluvat ehdottomasti ruuanlaitto ja grillaus. Nestekaasulaitteet on hyvä tarkastaa kesän kynnyksellä ennen käyttöä. Letkut tulee vaihtaa, jos niissä näkyy murtumia. Ennen grillausta tulee ruuanlaitolle katsoa hyvä paikka. Esimerkiksi nestekaasugrilliä voi säilyttää rakennuksen vierellä, mutta sitä tulee käyttää muutaman metrin etäisyydellä rakennuksesta. Aurinkoinen keli on grillaajalle usein se paras. Nestekaasupullot eivät aurinkoa kuitenkaan ihannoi kuten me ihmiset teemme. Propaania sisältävän nestekaasupullon pintalämpötila ei saa nousta yli 40 asteen, sillä nestekaasupullon ylipaineventtiili avautuu pullopaineen nousun johdosta, jonka korkea lämpötila aiheuttaa. Nestekaasupullossa olevat varoitukset kannattaa lukea.
Grillata voi monella tavalla, kuten kertakäyttögrillillä, jonka käytössä kannattaa olla tarkkana. Monen tulipalon syyksi on paljastunut pinnalta kylmä kertakäyttögrilli, jossa käyttäjän tietämättä on edelleen useiden satojen asteiden sisälämpötila. Grilli voi sytyttää tulipalon vielä vuorokauden jälkeen, mikäli se on huolettomasti sammutettu.

Tulisija

Uunin, kiukaan tai muun tulisijan käytössä ei talven jäljiltä saa olla liian innokas. Ensimmäisellä pesällisellä ei saa savustaa itseään ulos tai halkaista piippua.

Nuohooja tulee kutsua vuoden välein kylään tai yksityis- käytössä oleviin vapaa-ajan asuntoihin kolmen vuoden välein. Nuohoojaa varten tulee olla turvallinen kulkuyhteys piipulle eli käytännössä kiinteät seinä- ja lapetikkaat. Samalla, kun tarkastaa talotikkaiden kunnon, on hyvä tarkastaa toinen uloskäynti, joka voi olla toteutettu esimerkiksi toisen kerroksen ikkunan kautta. Tuolloin ikkunan edessä ei saa olla sängyn päätyä tai muuta avaamista haittaavaa estettä. Ikkunassa on oltava kiinteät avauskahvat kuten tuuletusikkunoissa on. Lisäksi tarvitaan hätäpoistumistikkaat.

Pitkät välimatkat

Vesi tuo elämyksen kesään, jotkut uivat, toiset veneilevät. Kuumuutta torjutaan erilaisilla virvokkeilla ja välillä pulahdetaan uimaan, joskus suoraan saunasta juosten. Auringonlaskua on mukava katsella ja lintujen laulua kuunnella. On kuitenkin otettava huomioon yksi ikävä kesäasunnon erityispiirre. Avun odottaminen voi välimatkojen johdosta kestää pitkään. Yksilön vastuu korostuu entisestään kesäasunnolla ollessa. Hyvällä valmistautumisella voimme parantaa kesästä nauttimista ja välttää karikot kuten laivan kapteeni välttää ne vesillä.

Lähde: hollola.fi

10.

Turvallisuus-koulutusten ja -tapahtumien järjestäminen kylällä

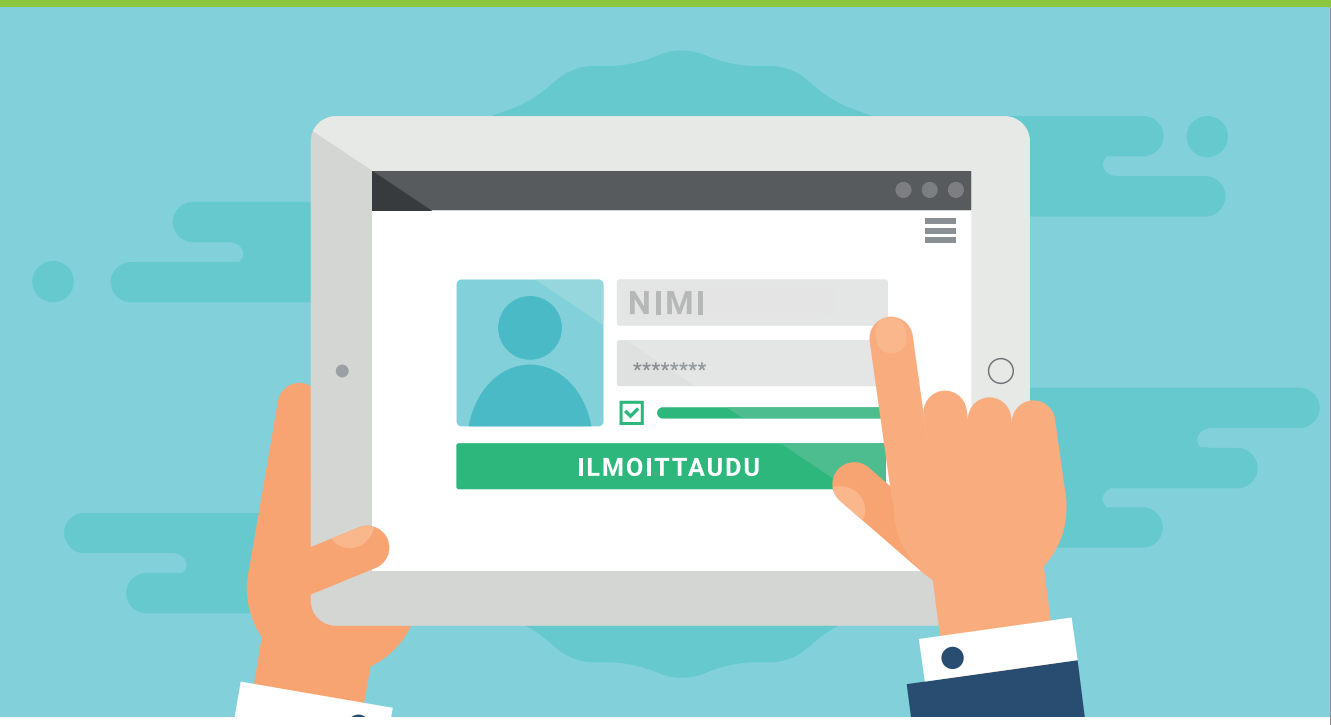

Markkinointi

Mikäli kyläyhdistyksellä tai vastaavalla on omat kotisivut, koulutukset ja ajankohdat on hyvä olla ajantasaisesti esillä kotisivuilla. Koulutusten tiedot on hyvä löytyä kotisivuilta mahdollisimman vaivattomasti yhden tai kahden ”klikkauksen” päästä. Myös yhteistyökumppaneita, kuten järjestöjä ja kuntaa voi pyytää laittamaan koulutukset esille kotisivuilleen. Tällöin kaikista muutoksista tulee muistaa tiedottaa myös kyseisiä yhteistyökumppaneita ja pyytää heitä päivittämään tiedot sivuilleen.

Pelastuslaitostenkin on hyvä olla tietoisia kaikista alueensa omatoimisen varautumisen koulutuksien sisällöistä ja koulutusajankohdista, koska heiltä usein kysytään aiheeseen liittyviä koulutuksia. Tämä helpottaa heidän työtään vastata asiasta kiinnostuneille mahdollisimman nopeasti.

Koulutuksia on hyvä markkinoida erikseen noin 3–4 viikkoa ennen koulutusta. Markkinointia voi tehdä yhteistyökumppaneiden julkaisujen, maksullisten ilmoitusten (kaupunki, kiinteistöliitto, paikallinen tai alueellinen lehti, tms.), sähköpostin tai kirjemarkkinoinnin avulla. Koulutuskutsussa on hyvä olla maininta, onko koulutus maksuton/maksullinen ja avoin kaikille/tarkoitettu suljetulle kutsuryhmälle.

Ilmoittautuminen

Koulutuksiin pyydetään ilmoittautumiset etukäteen. Hyvä käytäntö on pyytää kurssilaisia ilmoittamaan vähintään koulutettavan nimi ja yhteystiedot (sähköpostiosoite ja puhelinnumero) viimeistään viikko ennen kurssia. Lisäksi koulutuksen järjestäjä voi pyytää koulutettavilta muut tarpeelliset tiedot, joita he välttämättä tarvitsevat. Osallistujilta tulee myös tiedustella mahdollista erityisruokavalioita tarjoiluihin liittyen.

Ilmoittautumistiedon yhteydessä koulutettaville voidaan antaa ennakkotehtäviä, esimerkiksi kylän perustietojen tai asuinolojen selvittämistä koulutuspäivän käyttöön. Ennakkotieto hyödyttää kouluttajaa ja helpottaa usein koulutuspäivän toteutuksessa, kun paikallista tietoa ei tarvitse jalkautua erikseen hakemaan.

Osallistumisvahvistus tai kurssin peruuttaminen

Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa koulutuksen peruuntumisesta kurssilaisille kirjallisesti tai puhelimitse. Kurssilaiselle tulee ilmoittaa, kun ilmoittautuminen kyseiselle kurssille on hyväksytty. Vahvistuksesta tulee käydä ilmi kurssin paikka ja ajankohta. Kurssilaisille on hyvä laittaa noin viikko ennen koulutusta muistutus ja tervetulotoivotus kurssille.

Kurssin peruuntuminen tulee ilmoittaa kurssilaiselle mahdollisimman hyvissä ajoin. Viime hetken peruuntumisissa, kuten kouluttajan sairastumistapauksissa, pyritään kurssilaiset tavoittamaan puhelimitse ja saamaan vahvistus tiedon saamisesta saman tien. Kurssin peruuntumisesta tulee pitää kirjaa, johon merkitään miten ja milloin kurssilaiselle on kurssin peruuntumisesta tieto saatu. Kirjallisista ilmoituksista, kuten käytettäessä sähköpostia tai tekstiviestiä, tulee kurssilaista pyytää vahvistamaan saatu tieto.

Koulutuksen valmistelu

Koulutuspaikka tulee varmistaa ennen koulutuksen markkinointia. Koulutuspaikkoina voidaan käyttää kyläyhdistyksen omia, vuokra- tai sopimuksen mukaan yhteistyökumppaneiden tiloja. Mikäli koulutuspaikkana käytetään ulkopuolisia tiloja, on niiden varaus syytä varmistaa vielä noin viikko ennen koulutusta.
Kouluttajalla tulee olla koulutuksessa käytettävissään lista koulutettavista, johon hän pyytää kurssilaisia vahvistamaan läsnäolonsa esimerkiksi nimikirjaimin. Kouluttaja tai koulutuksen tuottaja huolehtivat kaikista muista tarvittavista järjestelyistä etukäteen, kuten mahdollisista tarjoiluista koulutuksen aikana.

Kouluttajan tulee varmistaa etukäteen, että hänellä on pääsy koulutustiloihin ja koulutustiloissa käytettävät laitteistot ovat käyttövalmiina ja että hänellä on saatavilla mahdolliset tunnukset käytettäviin laitteisiin.

Kouluttaja huolehtii myös siitä, että hänellä on koulutuksissa käytettävät koulutusaineistot sekä mahdolliset kurssilaisille jaettavat aineistot. Joskus paperisen materiaalin voi korvata sähköisin linkein, joiden avulla sama materiaali löytyy koulutuksen jälkeen verkossa.
Tiloja varatessa tulee ottaa huomioon saavutettavuus (liikenneyhteydet ja välimatkat) ja esteettömyys. Koulutuspaikasta tiedotettaessa tulee yksiselitteisesti kuvata sijainti niin, että sen paikallistaa vieraskin henkilö ja että posti- ja käyntiosoitteiden perusteella paikalle voi löytää navigaattorin avulla. Koulutuskutsun yhteydessä voi olla myös karttapaikkatieto tai karttakuva kohteesta.

Tauko!

Ihmisen kyky kuunnella, keskittyä yhteen aiheeseen ja omaksua asiaa vaihtelee hyvin paljon. Niinpä kouluttajan tulee aina tarkkailla kurssilaisia ja tehdä ryhmän yleisestä käyttäytymisestä, liikehdinnästä, ilmeistä ja eleistä johtopäätöksiä, milloin olisi viimeistään tauon paikka. Perussääntönä tulee pitää noin 45 mittaisia oppitunteja, jonka jälkeen on syytä pitää 5-15 min tauko. Mikäli tauoilla on kahvi- tai muuta tarjoilua, tulee tauon pituus suunnitella siten, että kaikki halukkaat ehtivät nauttia tarjoilusta.

Lyhytkin tauko rytmittää oppimista ja antaa lisää energiaa keskittyä uusiin asioihin. Käytännön tehtävät tai mielenkiintoiset keskustelut saavat ajankulun tuntumaan nopeammalta ja saattavat vähentää tarvetta pitää taukoja.

Palaute antaa tietoa

Kurssilaisilta kerätään palautetta mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa koulutuksen jälkeen. Palautteet kerätään yhteen ja arvioidaan koulutuksen kehittämistarpeita niin järjestelyiden kuin sisällön osalta. Palautteiden arvioinnista vastaa koulutuksen tuottaja, mutta tulokset käydään läpi myös kouluttajien kanssa, jotta he voivat olla käytännössä mukana kehittämässä koulutusta.

11.

Ideat käyttöön! Koulutus- ja tapahtuma-vinkkejä kylien turvallisuustyöhön

Kylän turvallisuuskävely

Turvallisuuskävelytapahtuma on oivallinen ja mukava keino saada kyläläiset yhdessä miettimään omaa paikallista turvallisuutta monesta näkökulmasta. Kävelylle otetaan mukaan eri-ikäisiä kyläläisiä ja kävelyn dokumentoimista varten hankitaan tarvittavat välineet ja kartta, johon kävelyreitti on merkitty.

Turvallisuuskävely on myös keino saada kylän asukkaat, viran- omaiset, yhdistykset, yritykset ja kiinteistönomistajat ym. tapaa- maan toisensa ja keskustelemaan yhdessä paikoista, jotka tuntuvat turvattomilta tai tiedetään vaarallisiksi. Yhdessä mietitään, kuinka niistä voitaisiin tehdä turvallisempia ja viihtyisämpiä. Huomiota kiinnitetään myös turvallisiin ja viihtyisiin paikkoihin ja pohditaan, mikä tekee niistä sellaisia. Turvallisuuskävelyitä on hyvä järjestää sekä päivänvalossa että pimeällä.

Turvallisuuskävely muodostuu vähintään kuudesta tilannevaiheesta:

1. ideointi, tavoitteiden asettelu, suunnittelu ja valmistelu (sis. markkinointi ja kutsut)
2. kokoontuminen, orientaatio eli lähtökeskustelu ja johdanto tehtävään
3. kävely, havainnointi ja muistiinpanot
4. keskustelu, johtopäätökset ja jatkotoimenpiteistä sopiminen
5. dokumentointi, toimijatahojen päätöksenteko, aloitteiden eteenpäin vieminen
6. seuranta ja arviointi.

Asuin- tai toiminta-alueen turvallisuuskävelyjä on hyvä toteuttaa myös eri vuodenaikoina. Kävelyjä tulee suorittaa määräajoin, jotta tulisi seurattua ja arvioitua, ovatko korjattaviksi sovitut asiat toteutuneet tai onko ympäristö oleellisesti muuttunut esimerkiksi rakentamisen, liikenteen tai kasvillisuuden lisääntymisen vuoksi.
Turvallisuuskävelyyn voidaan yhdistää myös alueen käyttöön liittyviä muita teemoja, kuten ympäristön ja maiseman hoito, rakennusperinne ja kulttuuri. Teemoilla saadaan erilaisia käyttäjäryhmiä osallistumaan turvallisuuskävelyyn. Yhdellä ja samalla kävelytapahtumalla edistetään monenlaista osallisuutta ja viihtyvyyttä.

Tutustu:
www.turvallisuussuunnittelu.fi → Löydät oppaan turvallisuuskävelyn suorittamiseksi.

Turvallisuuskysely

Kylällä voidaan järjestää turvallisuuskysely, jolloin kyläläisten ääni saadaan laajasti kuuluviin ja vuoropuhelu viranomaisten kanssa onnis- tumaan luontevasti. Aloite kyselyn toteuttamiseen voi tulla kyläläiseltä, kyläyhdistykseltä tai viranomaisilta. Kyselyn tuloksia on pyrittävä hyödyntämään kattavasti kylän turvallisuussuunnittelussa, jotta kaikki osapuolet saadaan motivoitua asiaan.
Mikäli kylällä järjestetään turvallisuuskysely, on tärkeää, että kaikki tahot hyödyntävät kyselyn tuloksia kylän ja kunnan turvallisuussuunnittelussa!

Tutustu ja tulosta:
Kymmenen kysymystä kylälle

www.kyläturvallisuus.fi

www.kyläturvallisuus.fi/työvälineitä kylän turvallisuustyöhön

Omatoiminen palotarkastus

Kyläläiset voivat halutessaan suorittaa myös omatoimisen palotarkastuksen. Omatoiminen palotarkastus on lähinnä oman kohteen tarkastelua palo- ja henkilöturvallisuusasioiden näkökulmasta. Kotona ja työympäristössä vietetään paljon aikaa, jolloin totumme ympäristöömme siinä määrin, ettemme enää havaitse kaikkia siellä olevia turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Omatoiminen palotarkastus herättelee meitä havainnoimaan toimintaympäristöämme ja löytämään sieltä sekä turvallisuuttamme parantavia tekijöitä että korjattavia puutteita. Lomakkeen avulla osataan kiinnittää huomiota olennaisimpiin turvallisuuteen vaikuttaviin asioihin.

Tutustu ja tulosta:
Omatoiminen palotarkastus

www.kyläturvallisuus.fi

Alkusammutuskoulutus

Alkusammutuskoulutuksessa harjoitellaan käsisammuttimen ja sammutuspeitteen käyttöä oikean tulen kanssa. Harjoittelemalla rutiini ja uskallus kasvavat, ja tositilanteessa tulen kuriin saaminen onnistuu paremmin.

Alkusammutuskoulutuksen (AS1) järjestäminen omalla kylällä on helppoa. AS1 antaa perustiedot ja -taidot palonalkujen sammuttamiseen. Koulutus sisältää yhden tunnin teoriaa ja yhden alkusammutusharjoitusta eli koulutuksen kesto on yhteensä n. kaksi tuntia. Koulutuksen voi järjestää esimerkiksi jonkun muun kylätapahtuman tai vuosikokouksen yhteydessä. Koulutuskustannuksia voi myös jakaa järjestämällä lähikylien kanssa yhteisen koulutuksen.

AS1 -koulutus toteutetaan valtakunnallisen koulutusmallin mukaisesti ja todistukseksi koulutuksen suorittamisesta saat itsellesi alkusammutuskortin. Korttiin kirjataan kurssin päiväys, kortinhaltijan nimi sekä kurssinjohtajan allekirjoitus. Kortti on voimassa viisi vuotta.

Etsi oman alueesi alkusammutuskoulutuksen kurssinjohtajat

www.spek.fi/as1

Tutustu

www.paloturvallisuus.info, ks. Asuminen/Alkusammutuskoulutus

Ensiapukoulutus

Kylässä kannattaa järjestää säännöllistä ensiapukoulutusta asukkaille. Kyläturvallisuuden yhdyshenkilö voi selvittää alueelliset palveluntarjoajat. Koulutuksia tarjoavat useat järjestöt ja yritykset. Ensiapukoulutusta voi tiedustella esimerkiksi Suomen Punaiselta Ristiltä.

Mielenterveyden ensiapu -koulutukset

Mielenterveyden ensiapu on Suomen Mielenterveysseuran rekisteröimä tavaramerkki. Koulutukset soveltuvat kaikille, jotka ovat kiinnostuneita oman ja läheisten henkisen hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja mielenterveysosaamisen vahvistamisesta. Koulutukset eivät kuitenkaan sovellu akuutissa kriisissä oleville. Koulutukset eivät myöskään ole terapiaryhmiä.

Mielenterveys on voimavara, joka mahdollistaa monia asioita elämässä. Mielenterveys ei ole vain mielen sairauksiin puuttumista vaan mielen hyvää vointia ja ihmisen kykyä selviytyä arjessa. Hyvää mielen terveyttä ovat myös ihmisen kyky luovuuteen ja läheisiin ihmissuhteisiin.

Mielenterveyden ongelmat ja häiriöt voivat ilmetä monin tavoin ja oirein. Häiriöistä on kyse silloin, kun oireet rajoittavat yksilön toiminta- ja työkykyä, osallistumis- ja selviyty-

mismahdollisuuksia tai aiheuttavat kärsimystä ja psyykkistä vajaakuntoisuutta. Läheisten tuella on suuri merkitys häiriön hallinnassa pysymisessä ja henkilön kuntoutumisprosessissa.
Mielenterveysseura järjestää ensiapukoulutuksia tilauskoulutuksena.

www.mielenterveysseura.fi

112-päivä helmikuussa

Tiesitkö, että voitte järjestää omalla kylällänne myös 112 -tapahtuman? 112-päivä on valtakunnallinen hätänumeropäivä, jolloin puhutaan arjen turvallisuudesta ja siitä, miten jokainen voi osaltaan huolehtia turvallisuudesta. 112-päivää vietetään eri puolilla Suomea joka vuosi helmikuun 11. päivänä.
Useilla paikkakunnilla järjestetään tapahtumia, joiden tavoitteena on kiinnittää ihmisten huomio vahinkojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseen. Lisäksi 112-päivänä jaetaan tietoa ja opastetaan ihmisiä toimimaan oikein hätätilanteissa.

112-päivä muistuttaa tietysti myös hätänumerosta 112 ja siitä, että tämä numero toimii kaikissa EU-maissa. Hätänumeroon soittamisesta opastetaan: milloin on tärkeää soittaa ja missä tilanteissa kannattaa valita jokin toinen numero. Hätätilanteessa 112-numeroon soittamista ei kannata epäröidä!

www.112-paiva.fi

Paloturvallisuusviikko marras-joulukuussa

Paloturvallisuusviikko järjestetään vuosittain marras-joulukuun vaihteessa, ja sen tavoitteena on parantaa konkreettisesti koko Suomen paloturvallisuutta. Paloturvallisuusviikko alkaa Päivä Paloasemalla -tapahtumilla, joissa perheet pääsevät oppimaan tärkeitä paloturvallisuustaitoja. Viikon aikana ihmisiä ja yhteisöjä innostetaan tekemään Oma paloharjoitus, esimerkiksi poistumisharjoitus tai oman kodin paloturvallisuustarkastus. Kaikki kodit, koulut, työyhteisöt, päiväkodit ja taloyhtiöt haastetaan mukaan.

Paloturvallisuusviikon aikana kyläläiset voivat tehdä retken kunnan paloasemalle tai järjestää vaikkapa kylätalolle keskitetyn sammuttimien huollon. Myös ikääntyneitä kyläläisiä voidaan auttaa esimerkiksi vaihtamalla heille palovaroittimien paristot. Paloturvallisuusviikko päättyy 1.12. Pohjoismaiseen palovaroitinpäivään, jolloin kylällä voi herättää keskustelua paloturvallisuudesta ja innostaa kyläläisiä ottamaan henkilökohtaisesti vastuuta omasta paloturvallisuudestaan.
Vain toimiva palovaroitin pelastaa ihmishenkiä!

Tutustu: www.paloturvallisuusviikko.fi

Sähköt poikki – kuinka varautua kotona?

Martat, palokuntanaiset, SPR, pelastusliitot ja maa- ja kotitalousnaiset yhteistyökumppaneineen järjestävät myös varautumiskoulutuksia alueillaan. Koulutustilaisuuksien ta-

voitteena on antaa tietoa, kuinka varautua paremmin esimerkiksi pitkäkestoiseen sähkökatkoon. Tällöin avainsanoina ovat omatoimisuus ja omavaraisuus. Kotitalouksien omatoiminen varautuminen on enemmän kuin perinteinen kotivara. Siihen kuuluu myös erilaisia käytännön taitoja, kuten ruokailun järjestäminen ilman sähköä ja juoksevaa vettä. Omatoiminen varautuminen on myös huolehtimista omasta jaksamisesta sekä toisista välittämistä.

www.martat.fi, www.72tuntia.fi

Kylän resurssikartoitus

Häiriötilanteita, kuten laajaa sähkökatkoa varten kylällä voidaan tehdä resurssikartoitus. Resurssikartoituksessa selvitetään, että onko kylällä muun muassa aggregaatteja, kaivoja, omavaraisia lämmitysjärjestelmiä, joita voidaan hyödyntää pitkässä häiriötilanteessa osana naapuriapua. Kartoitus toimii myös keskustelun herättäjänä. On hyvä yhdessä miettiä, miten kukakin voi toista auttaa pitkässä häiriötilanteessa. Onko sovittu, että joku käy katsomassa naapurin mummoa, jos sähkökatko iskee?

Naapuriapuringin perustaminen

Kannattaa myös harkita varsinaisen naapuriapuringin perustamista, jossa asioista on sovittu etukäteen. Kylä- yhteisöissä on aitoa välittämistä ja kiinnostusta toisten arkista hyvinvointia kohtaan. Yleensä tiedetään, keitä kylässä asuu, mitä työtä ihmiset tekevät ja minkälaista elämänvaihetta naapurit suurin piirtein elävät. Pienessä yhteisössä ihminen tulee nähdyksi arkiaskareineen ja liikkeineen, myös silloin kun kohtaa elämässään haasteita. Samassa yhteisössä eläminen mahdollistaa paremmin avun tarpeen havaitsemisen ja siihen reagoimisen.
Naapuriapurinki - opas kyläauttajille on osa Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisusarjaa 1/2011 ISBN 978-952-5626-20-9.

Oppaan voi myös ladata tiedostona:

www.kyläturvallisuus.fi/työvälineitä kylän turvallisuustyöhön

Esteettömyyskartoitus

Kylälle voidaan haluttaessa tilata esteettömyyskartoittaja tai itse tehdä kylällä esteettömyyskysely. Tämä saattaa tulla kyseeseen etenkin, jos alueella asuu paljon ikäihmisiä. Esteettömyyskartoitusmenetelmällä selvitetään fyysisen ympäristön esteettömyys. Ihmisillä on hyvin erilaisia tarpeita liikkuessaan ja toimiessaan rakennetussa ympäristössä. Kun ympäristö ei vastaa näihin kaikkiin tarpeisiin syntyy liikkumiselle tai toiminnalle esteitä. Invalidiliiton puhelinneuvonnasta voit tiedustella esteettömyyteen liittyviä kysymyksiä numerosta 0200-1234.

Tutustu

www.invalidiliitto.fi *www.esteeton.fi*

Hyödyllisiä linkkejä

Kaikki kyläturvallisuudesta
www.kyläturvallisuus.fi

Yleinen turvallisuusopas
www.kodinturvaopas.fi

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
www.spek.fi

Pelastuslaitokset
www.pelastustoimi.fi

Poliisi
www.poliisi.fi

Suomen Punainen Risti
www.punainenristi.fi

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu
www.vapepa.fi

Maaseudun kehittäminen
www.proagria.fi

Suomen Kylätoiminta ry
www.kylatoiminta.fi

Sisäinen turvallisuus
https://intermin.fi/hankkeet

Esteetön elämä
www.esteetön.fi

Omia muistiinpanoja

SUOMEN PELASTUSALAN KESKUSJÄRJESTÖ
SPEK
OPAS
SPEK

Opas kylien turvallisuustyöhön

Tämä julkaisu on kehitetty kylien omatoimisen varautumisen oppaaksi ja kylien asukkaiden turvallisuustyön tueksi. Oppaassa annetaan käytännön neuvoja ja vinkkejä jokaisen kyläläisen arkipäivään ja kyläyhdistysten turvallisuustyöhön.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
Ratamestarinkatu 11,
00520 Helsinki
p. (09) 476 112
www.spek.fi, spekinfo@spek.fi

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
SPEK